КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ЕРА. 18 СЕНТЯБРЬ, 1969 шу. 112 (4749). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхчуьнарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

КПСС ОБКОМА IX-гIа ПЛЕНУМ

Самардийнахь, 16 сентябре Грозненан партийни просвещене цIагIа КПСС Нохч-ГIалгIай обкома IX пленум хилар. «В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийча ярах бола» КПСС ЦК соцам кхоачашбара леламах» доклад йир пленуме парте обкома хьалхарча секретара **С. С. Апряткина.**

Пренеех къамаьлаш дир КПСС Грозненски горкома секретара **А. А. Давыдова,** «Грознефтехимзаводы» объединене начальника **Г. Ф. Пальчикова,** КПСС МалгIабика горкома секретара **Б. М. Бузуртанова,** «Чечингпромстрой» объединене начальника **Н. М. Чудакова,** КПСС Ножай-Юрта райкома хьалхарча секретара **В. А. Янгульбаева,** Шаьла района КПСС XX съезда цIерагIча колхоза председатела **А.-Х. В.-А. Вахидова,** Сунженски райисполкома председатела **С. Х. Плиева,** Нохч-ГIалгIай АССР писателий Союза правлене председатела **Р. С. Ахматовас,** Наьсарен района юрта боахама производственни управлене начальника **У. М. Льянова,** ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **П. Н. Громова.**

Дийцача дешах лаьца соцам тIаийцар пленумо.

Пленумо дийцар организационни дош.

Пленумо чIоагIбир КПСС обкома хьалвиха юкъерча балха отдела заведуйщелла **М. М. Межидова,** Iилмани дешара заведенейн отдела заведующелле **Р. Н. Тимошенко.**

Пенсе вахарца дувзадена **А. Д. Авдеев** «Грозненский рабочий» яхача газета редактора декхарех мукъавалийтар пленумо, «Грозненский рабочий» яхача газета редакторалла чIоагIбир **В. К. Балясников.**

Деша вахарча дувзадена КПСС обкома бюро членалла кандидата декхарех мукъавалийтар пленумо **С. А. Кириллов.**

Пленума балхах йола отчет кепа теха араяргья.

СУХАЛБЕ КХАШКАРЧА БАЛХАШТА!

Социалистически къахьегаме Турпал Муслиева Тамара сейна йовзар шеира свекла кхею зевньевая хилараш, хIаьта хIинз из Шаьла районерча «Джалка» совхозе кхаш леладеча йоккхача бригада кулгалхо а. Цкьа заар гентар гIоргта доьна лаьтта тайптайнара культурйн кхею из мерта латтача коллектива.

Дийна хьуьньгам кхебаьб Муслиевай бригада механизаторашна уьх шера. КIа планах гектара тIера 17,5 центнер яа езача чудемар 23 центнер да.

Дийна хьинкй цар [illegible] а. Из культура 303 гектара тIа кхейир бригада членаша. Цох кхоалыIа декъа силоса лаьрIа чуйцад. ХIора гектара тIера хьекха сийна масса 300—350 центнер хулар, план 183 центнер мара йоацача. ХIаьта йиса [illegible] хиатайна чузцаргья. План 27 центнер йолча хIора гектара тIера 40 центнер фуаьльке [illegible] совхозе амбарашка чутасса дега я бригада коллектив.

Дийна хьуьньгам беш шекара свекла йойнача хьай тIера а. Хьалха чуйцача участкашка хIора гектара тIера 350—400 центнер свекла йоал.

Дийна кийчо аьй бригада гураь дуь ялатйш дIадера а. Лаьтташ ыкад, фу кийдаьд.

Муслиева Тамарас кулгалду механизаторий коллектив шей иза дIахоьчар дергделаш а В. И. Ленина юбилея сейна тIаийца декхараш толамца кхоачашдара.

СУРТА ТIА: бригадир Муслиева Тамара (юкъе латтар) къоначе свекла делераште К. Юсупхаджиева (аьттехьа латтар) М. Занаева хIоттар даш я.

Д. Мадаева сурт.

ХЬИНАР АЙДАЬ КЪАХЬЕГ

Владимир Ильич Ленин ваь бIаь шу дизара сейна тIаийна социалистически декхараш кхоачашдем а ба Наурски района «Красное знамя» яхача артеле къахьегамхой. 500 тонн ялт, 700 тонн шура, 330 тонн дулх Лаьаенга доха деза цар.

Шадаьча Iане тха йайона ялат леладерачна чIоагIа ле цаьл. Дукха бIаьбир тха гуреаь бийна мухь. ХIаьта а шера планах маччахьалкхенга доха деза 250 тонн ялат декхах оаха. ХIана 206 гектара тIера хьажбIаши гуген чуйнача кхоачашдерца оаха планал совгIа 500 тонн ялат доха чIайна декхараш а. Лакха тале а из декхар мичча тайпара хаь а кхоачашде дага да тха.

Къаьстта хьинар айденнад тха къахьегамхой хIанз леладеча яхе котбаьннараста сейлен юбилейна граматаш лийла аьнна КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиуме, СССР Министрий Совете, ВЦСПС аь резеоии йийна тIоне.

Цу граматага цар догдоахийга а я. Тха ийоне хьалхарча ал шера итогех КПСС Наурски райкомен райисполкомен кавара кара теха ШIо байнах еннай тха колхоза. Из толам дIахо йоацча хана кхы а чIоагIбергбалаш ба тха хьайбаш леладераш. Шоашмара шера планах йоагIа 600 тонн шура 1 сентябрь кхачаьахоачаш ера баьннаб уж маччахьалхенга.

Ферма коллектива юкъе беткальлехка дов сона эгара лакхагIа хьоккам. Баьккха дорка Килоева Люба. Шей группера хIора Iаттагара 2206 килограмм шура лаьккхай ю. шера план 2300 килограмм мара йоацача. Цул дукха тIедьабисабаш доярка Алхазова Рая, Хусейнова Зина. Шу чаккдалалехьа декхарел совгIа 100 тонн шура йохка да ха да тхо.

Миттта да тха къахьегамхойна хIанзалца къахьегарах хьахилар. хIаьта дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьегарга оаха. ТIаккха юбилейни яхье тхоаш тIедьаргачевна хуре ца хилараш товаш да тха.

С. ПОНОМАРЕВ,
Наурски района «Красное знамя» колхоза председатель.

ТХО КИЙЧА ДА

КIеззига мара ха йисаиа гураьх дуь ялаташ дIале доладала. Уж дIадуваш энергйола техника тракторашт, сеялкаш, кхыйола инвентарь тоаь яьккай.

Гураь дIаьаргйолча культураш 1200 гектар лаьтта аьхаудобренеш тайса, чуволийташ хий дихха кийтаь баьнаб тха кхаш леладераш. Цул совгIа наннах 600 гектар мара доацача, 650 гектар лаьтта зиба аьха лаьннад.

Белгалбаха беш лаьтта оахача шоай хьинар кхо ца деш къахьийга совхоза трактористаш. Миттта, ДТ-15 маркех йолча тракторашца лаьтта оахаш шоай сменин нормаш юкъера лаьрIа 140—150 процент кхоачашдеш Сайтулаев Султана, Такаев Хараса, Шихаев Алие, кхыбараша. ХIаьта лаьтта оахаш «ийс трактор яр.

ДIалийнача фука дидалга хьежа мара хьункъаш ялат. Из дика хоиш ба совхоза кхаш леладераш. Пулухьа хьалхха а планах 320 тонн мара ца дешча, 350 тонн пхьоалагIча класс фу Iалашдаь совхозе.

М. ЗАРМАЕВ,
Надтеречни района «Надтеречный» совхоза керттера агроном.

ГЕНАРАШ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

«Кавказ» яхача МалгIабикерта колхозе хIана тайпаб генараш кхеделга пайдана гIулакх хилара. ХIара шера дуккхача лаьтташка дIалув уж. Соаха лаьтта доаккхача генарашта реализаци ярах йIена доха 350 эзар совгIа сом хьатIаера боахама.

1968 шерарчуа 200 гектар дукхагIа дIадийнад гуйн шера генараш — 1250 гектара тIа. Кертерча лаьтте уж дIадийнад эййельача лаьтта хьаьиду культураш тIахинача лаьттаьна. Из деррига лаьтта боахам вIашагIъеллача механизированни 8 звенона дIайикьад. хIаранена 150 гектар а йолаш. ДIалийнача генарашта Iуная дика эаьа механизатораша.

Гидуаргаш кхевра гепзачаш доархI механизаторех Попов Иванах, Кузьминов Михаилах, Зарудиев Александрах, цар хIара шера планагIа 12 центнер дикка езача хIора гектара тIера 15—18 центнер генарий йоаккх. Укх шера дика хьийкъай гидуаргаш цу звеньой кхашка.

ХIанз хийцца чуэцаш латт гидуаргаш. Кхашка бола беш 7 комбайн йоал. Уж еррнгаш а гидраш доаергдоацаш йола къаьстта шоай тайпара приспособленеш а ехка кийтъьай. Цул совгIа, общественни хьайболта гидуаргий кортингаш а гулду. Генараш чуэца доладеннача хьалхарча денношке а дена вахкача течемашна бу бола опытни комбайнераша Еремеев Ивана, Голованов Михаила, Сесков Георге, Шагров Павела, Тимченко Михаила. Цаона дика йоаа мовш генараш чуэцаш боахча участкаш, пулухьа бIубедана деладу цар аргIаш кемаш. Самоссаш балха ди дIадолаьлехча, боал къовлабеннанчух тIехьагIа массана кулцкара тIайолтан комбайнаш. Пхьан дийнаьь 18—20 гектара тIера гидуаргаш хьоех хьала латтача механизатораша. оф магIа хьалха эзар 12 гектар йолча. Боал дика барах колхоза правленьча решенегIа дикагIа болча комбайнераште ахчан премеш укхамха да чакхальнанчуя тIехьагIа. Эггара хьалхагIа премеш елар Горемнмов Михаилав Еремеев Ивана. Комбайнйн агрегаташ тулай ца генараш [illegible] тIехдика болх бу водителаша Илиев Мохьс, Бенетов Ивана. Миронненко Владимира, цар хIора денна 12—15 рейс я еш, 25—30 тонн генарий дIахьу.

Колхоза центральни хьатта доагIа деррига генараш, хIаьта цига шина сменагIа цIенду уж.

1000 тоннал кIелагIа доаца генараш пачхахьалкхенга доахка лаьрхIад боахамо пятилетка дикагIча шера.

Т. ВЛАДИМИРОВ.

КОМСАШ ЧУЭЦА ЙОЛАЯЬЙ

Пятилетка лоьлагIа шу чIоагIа берхате лехаьд Гудермеса района «Новогрозненский» совхоза комсаш леладераштa. Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара сийленца пакъалахара къахьегаш вахте а етта укх шера 2200 тонн комсаш чуа лаьрхIалар цар. Комсаш чуэца боладелча хуппаденнад гIулакх. Юкъера лаьрхIача гектара тIера 50—55 центнер комсаш йоаь тIаххха комсаш дукхагIа чуа бена хургья — 3000 тонн. Хьалха бергаш лаьрда аьнна хетаьш ба уж шоай бешамашкара.

Денначе хана уж чуийца ахар мел пайдане да хоача коллектива 20 дийнахь чуйна яха лаьрхIар уж. Балха 15 дийнахь 50 центнер чуийцачоа—20 сом, 80 центнер чуя вIадутIехьдаьннача—40 сом. Миттта за баьча балхах толгIача ахчал совгIа премена лаьрхIа ухказа дала оттадьр. Цул совгIа 12 тонн комсаш лийнахь заводе дIайихьача шофера пхи сом ду. Долам да комсаш чуэцарашта мел эгар: ведараш, тосаш, кхызараш.

Совхоза комсаш леладераштa юкъе лаьржача яхье хьалхара могтиг дьаккхаш Атиев Ахьмада кулгIаддеча № 5 йолча бригада. Бола дика барах белгалбаьа бешаш ба совхоза № 2 йолча отделене трактористаш Мусраипов Аьмыа, Мусаев Лема. Комсаш хьаьлдастача, дIакъовлача -де дена балхаш пар доацача хана кхачашдарах дIабейкаьб уж. Царгарь хьоахам кийу кхыча механизатораша.

Укх шера къаьстта дика кийчъый завод сезона. Дукха цар кхоалагIа шу мара бола ца бена къоначе завода эшараш. Йола хьаьлд виноградашка болдараш цех, котельни, спиртохранилище, лаборатори, кхыйола объекташ. Дика кийчъа заводе хьачуухьа комсаш оазарбола таразаш. ЧхьагIар доаккхача керттерча цехарча деррига балхашта укх шера механизаци яь баьйнаб. Цехе латт басараш хьекха дова кийчъяь даа пресс. Укхаза чхьагIар доаккхаш хьайоала отходаш аракхахье транспортер оттадь. Доацца аьхча пхьаккха хала бола бац кулгаца бе.

Миттта коза тоаьа завода вовгонаьь. Укхаз ерIай дукха клубаш, цIадаш. Завода хьалхашка укх шерен сеахкех дIаегIай 800 соммий га. кхы балхаш заьд.

Заводе кийчъяча хьинаре лакъя заьно Ахмадов, ХасмахIмада бригада болхлоша, Арсанукаева Хавсата, Киитеа Бурнана, слесара Мусаев ХасмахIмада, кхыбараша. Балха ьоймаш массала а тIехкхочашшьо мар. Цукха, дукха хо йоанахаш завод сезона кийч, ишта хьаь хьажаш хинача комиссе дика лаьрхIар уж балхаш.

М. БОТОВ.

Грозненски химически комбинате слесарь ва Расламбеков Яков Тихонович. «Шьй гIулакхь боькъонца вола говзанчи», ала комбинате механикаша коммунистически къахьегама ударни волча Расламбековак. № 108—110 йолча цеха белхе баьхкача бераргаш а хIана бац аьнна болча болхлоша цуи хьехамца, цуи кулгалца дIаболабу шоай болх. ХIана Зайцев Николайна ший баке говзал дIаIомаеш ва из.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттенье) Н. Зайцев Я. Т. Расламбековйи болх беш боаш.

С. Хугаева сурт.

1969 ШЕРА НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОША ТIАЙЙЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КХОАЧАШДАР

Хьоахамаш	Социалистически декхараш	Уьш кхочушдар [illegible]
Планал совгIа продукцие реализаци е миллион сома.	22,0	6,1
1969—1970 шера къахьегама овсарле лакхъара чотах бола беш бIаьрг металлистей промышленни производство 75 процентал кIезигагIа йоацаш лакхье.	75%	60%
1969 шера планал совгIа целлюлоза лакха эзар тонн.	45	[illegible]
Машиностроени металлообработки предприятешна керттера производственни фондах дикагIа пайда эцар бахьан йолаш 1969—1970 шш. вIешагIа елха арахеца болхла езаш дерда изделени машинаш.	25	18
Машиностроени металлообработки мехкадаша арахеча продукция планал совгIа реализаци е эзар сом.	600	—
1969 шера планал совгIа электроэнерги акха миллион киловатт сахьат.	30	40
Планал совгIа бога гIирса, швейни производственни объединене, трикотажни фабрикай, кхыча яйгача промышленноста предприятий продукци йохка эзар сом.	300	156
Планал совгIа моттигера, даххан кIамат ета, хьун промышленноста продукци йохка миллион сома.	1,2	—
Культурно-бытовни боахама эшеи товараш арахеца миллион сом.	35	20,3
Планал совгIа культурно-бытовни боахамех товараш арахеца миллион сома.	3	—

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЛУ

Грозненски маьхк ета комбинате шии шу дьалла къахьегам Iилман ларда тIа баккхара лабораториI вIашагIъелла. Цхьабакъа кест-кеста кулгалхой хувцабалара кхоачамхилла специалисташ ца хилари бахьан долаш кхоачашдеза цо шийна тIадилла декхар. Укх шера март бетта денз цунна хулгаза, йоккха балха опыт йола инженер В. А. Тимойчева хьожайна ден дийнехар НОТ лаборатори.

ХIанз инженерно-техническа болхлошца комбината еррига коллективаца йхьанна хIанзалца хьа лоха хинна къахьегама овсарле лакхъяра ерига уйла тIаихийта болх беш а лаборатора коллектив. Специалистацца, творчески бригадаца ихьана, ихьайолва болхзой моттигашка вIаштIехьбаьккха болх техкар цар. Эггара хьалха гучадаьлар царна делкьийна салоIача ханах нийса пайда эцаш ца хилар. Поточни системах йолча производстве 15 минут мара ца йоагIада цар 30—40 минут йоайора. Цун бахьан дар столове шийн болх дергIа вIаштIехьа ца беккхар. цига йоккха очередаш хийлар. Из гIулакх техкача лаборатор болхлоша хIара цеха хIама хувцу къаьстта сахьаташ хургдолаш столове болх вIаштIехьбоаккхилга тIадиллар администрациа.

В. Т. Овчарука кулгалдеча булкингаш ера цеха № 1, № 2 йолча линешка гIулакх да цхьа машинист хилча тохаргеолга а гуадаьккхар вар. Из мероприяти балха юкъеяхьара № 1 йола бол тела машин 180 градусе юхеерзае еза. гIулакх деш йола моттиг болхлошта юкъе хургйолаш Цул совгIа пеших дукхагIа пайда эцара хьалха булкаш йоттача Iаькъашка 20 мара ца ехкаш хинача 24 слобин булкингаш ехкаргйола гIулакх вIаштIехьаьккхар. Цо торо хулийтаргья къахьегама овсарле 20 процент лакхъе е сменагIа хьалха йотташ хиннача 310 килограмм дукхагIа булкингаш етта.

Миттта чIоракаш деча цеха балха хьалаш тоадаре а дукха къахьег лаборатора болхлоша. Массена сменагIа натировни машинагара ца хьалсоесаш уллеча истолл тIа вIаккухьаш. машинистан бод ахбоалача машина тIа ца вIатIахлухьеш кулгашца даш хиннача балхашта механизаци яь. цхьа стационарни истол лаьттача, 3 герга хIа-хьай дувла истол а оттадаь. Цу гIулакхо хIара машиниста цкьаца сахьат балха ха ахийир. Цеха бригадира ев. Коконда предложенех «Пионер» яха хьоара прессовка ю машина мийнге оттаяр бахьан долаш цехе хинна сквозняк дIаьахо. лаьтти дом кIезига бир. Лакхе пай белгалдаьхан кхьалолен балхаш кхоачашлар бахьан долаш чIоракаш деча цеха балха овсарле 10 процент лакхъелар.

Къахьегама овсарле лакхъяра тIадерзаьь да Iогиш эклача цехе кхы тIа оьхьа вине къахьегайиях бьоа балхага хьежжа пазон тергдолаш болхлой базари кхоачашдаь балхаш а. Инженерно-технически болхлоша НОТ вIашагIъеллача планага хьежжа машинаш тIара хьово Iодоаккхача балхашта а механизаци ергболаш а. Цу балхашта механизаци яро хоар леладеча база къахьегама овсарле 26 процент лакхъергья, геттара кIезигагIьергья зарональя нысса латташ йоахийта ха.

Миттта укх шера НОТ-о бола юкъеяхьа дерхIача мероприятешна болхлой къахьегам оттача бенхкарал совгIа соргича хлебокомбинате гIолла дIадьорхIача къахьегама овсарле 6 процент лакхъе торо хуланйтаргья. Цунах хургболе пайда 10 эзар сом ба. Лаборатора болхлоша хьегача кьих бола пайда тьагойт укх шерашна а I-ча квартале къахьегама овсарле 97,2 процент хиинай комбинате. II-ча квартале, 2,4 процент лакхъенай из. хIаьта июле, августе 2,5 процент. Берзi бIегта 6,7 процент лакхъенай къахьегама овсарле.

Уж толамаш сопалхара вдм тIа а лаьцар ейдаь къахьегарга тха инженерно-технически болхлоша, еррига комбината коллективо.

А. ТАРАКАНОВ,
Грозненски маьхк ета комбината планово-производственни отдела начальник.

ДАЬХЕН АРЕНАШКА

Полоцки мехкдаьтта гиганта керда гIирс

Минск, 16 сентябрь. (ТАСС корр.). Мехка эггара йоккхагIчарех йола атмосферно-вакуумни трубчатка хьалъе йоланьй Полоцки мехкдаьтта чаккхоахача заводе. ТIех езача колонни блок вIашагIйолла болабеннаб укхаза тахан. Цу объекто цевбоехьа ше Iа лаьмате йоккха хиларца ваьккха да Iеш. Шавалда Аркади Самофалов Иванен бригадай чоалханеча къахьегамна а санна низаш, машинаш, механизмаш хIанзальа нийсальча тайпара нийсделаь пеакъа тIара бьнинаб такалажникаша монтажникаши. нийсагIа йола расчет хьайнай цар. Ер ца цунах хьахиннар: ках саго урасIъегIай 273 тонн хула колонна.

Кердача атмосферно-вакуумни трубчатка дикка алсамбоаккхаргба предприяте производственни низ. йош хулийтаргья эргаьккха тсаьь мехкдаьтта цIендара, чаккдахара технологи юкъайоалае, продукце итт гаргга керда тайпа хьаде.

ХIара денна хIана хувцалаш аьнна хувцалу керда хьалдеча гIирсий пейзаж. Монтажникашен гIишлош ерашен сийленца кхоачашду В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тIайийца декхараш.

ЗIамигачох боккха пайда бар

Елец. (Липецкая область). 16 сентябрь. (ТАСС корр.). Сентябра 15 дийнахь кходаьча металлана болх беш а тахан Елецки агрегатни завод. Тайп-тайпара тракторай йоаххача агрегатешта оьшуча, тIехьатессача юртбахамa, ваьккъа кхыче кечалашта достам гелара боккха йоаца гидравлически аппарат лоаттаю цу предприяте беррагача мехка. Аппаратий керттера оптхал — цилиндраш. ХьалхагIа станокаш тIа хьоххар уж. Уж нийсъеча хана 20 процентага кхачаьла дола металл эирхаташ а хулаш довра.

ХIанз эирхеташ хьадувлаш. Пластически деформаце методагIа кийчъю укхаза цилиндраш. Цу гIулакха хьаш яхача бустамал кIезига эIмагIа йола турба. Шийла йоллашехьа а къаьстта шоай тайпарча станокаш тIа кIезига ец шарьчо ю. Цу хана ахы дIахо шарде ца лелаш селлара вIенен нийсен хуа цул духахьара оагIош.

ЧIоагIа пайлана хинна керда технологи,— йоах завода керттерча инженера В. Н. Трубинова. Цо йиш хулийт тха предприяте шера эзарнега кхиччахо а кхы дукхагIа а тонн металл кхоаче. Из металл кхоа бIаргтана бетта бола бе тоьа мег. Миттта дика лакхъенай къахьегама овсарле а. Тоаденай цилиндрий дикал. Цар тешаме болх беш йоаккхаргйола ха эзар сахьат йIаьхъяь.

Поамашкара ТЭЦ

Яван, 16 сентябрь (ТАСС корр.). Таджикистана къулбехьене хьальхеш латтача йоккхача Явански теплоэлектроцентрале тахан хьалхара турбина генератора статор оттаяьй. Цун доза — 87 тонна. Цу а ше тIехьа вIашагIйолла йоаларгдыш ротор.

«Средазэнергомонтаж» яхача трестерча Слепнев Николая монтажникий бригада прогрессивни методагIа бу бола хьакъьмогальна майдашка йоккхай уллаш чIадаеIйоахара нахьъапа. Цу пхьан хана вIашагIйоллаш латт турбина, ай, насосни станци. Коммуникацеш ехка йоалаш латт. Хьальхай кIур уха 80 метр лакха турба — 9 баьлли сейсмика хьалашка хьалбаь цу тайпара эгара хьалхара гIирс.

Октябрь сейна къахьегама вахта эттаб энергостроителаш.

ЧIоалхане болх автомата тIабиллаб

Поккхийча турбиннай роторашта автоматически сварка ю промышленни установка бола бе йоалаергтай Кирова цIерагIча Харьковски заводе. Программни управлене а йолаш йола агрегат хьаьй. Пятое цIерагIча электросварка нейста цига предприяте электросваркахашца пхьана кьа а хьегаш.

Кердача техника бии хьалийтай из чIоалхане, хала, бехк тIеххама эверани чакхйоаккхама дIайедз из лаьаза гаргга вIезатье. Ах бут хьалхагIа йоал хIана ротора сварка яь.

ХIанз ах миллион киловатт болча хьалхарча турбина ротора автоматически сварка яра кийча ей латт.

Харьков.

(ТАСС корр.).

БЕРРИГА НИЗ—БОАХАМА ЭКОНОМИКА АЙЯРА!

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА СОБРАНЕРА

Арахецача продукце лоарх̌Іам ген мо ваlкъа боахама лун болча пайданрен диллача республика промышленни предприятешка юкъе керттерьерх ю Грознера производственно - товарни конто ра. Иоккхеи динал лазани и уххазара партийни организаци. Учете латтача 263 парте членех дукхаг!барш къаьпа коммунисташ, балха опыт йолу болхлой ба. Цхьаккхи балха участок ац конторе коммунистий влияни йоцу.

Паччахьалкхен планашо В. И. Ленин вак 100 шу дизара сийна тlайнна социалистически декхарш кхочушдарна болхлой коллектив ерригIбоахаш партийни организацие беча организаторски политически балхах. производстве коммунисташа леацача меттигех къахьо ерригача коллективна хьалхашка лаьттача декхарех дийцар укх деношка отчетно-хоржама партийни собране доклад ена производственно - товарни конторе парткома секретара нов. Капаевмана.

ТІехьарча шерашка партийни организаци дикка чІоагІъеннай уххаза, хьалхашка латта декхарш кхочушдара къахьегамхой оарцаг!бахя низ хІакхбачаш я. Из хьалхех производстве догIарах делча масалаша, болхлой сакхетам лакхбаларо. 14 партийна группен барІ. цехови партийни организацига чуйоагІа контора юкъ хьаланара партийни организацена. Ко тіера хулийт производстве ерригача участвашка партийни влияни хилийта. Цхьаь цаІ коммунист вац партийни поручени йоацаш. Керттерча дакъе уж ба партийни бюро членаш, политинформатораш, лектораш, халкъа тlахьожама группай членаш, иштта кхыбараш. Партийни поручени кхоачашъяра дешаш дукхал эа дика вlаштІехьадаьккхад уххаза. Партийни собранешка дукха уттаду дешаш кийчдеча парте моюкъуна партийни балхе производства гІулакхаш дика довзаш бола коммунисташ, производстве хьалха латтараш.

Дукха балхаш даьд партком сохьа отчетно-хоржама партийни собране коммунисташа белгалдаь кхочамбоацараш дІадахара. Иштта тоазаьд инженерно - технически болхлой технически экономически знанеш лакхъяра, политически дешара юкъе кийлу кхоачамбоацараш дІадахара, комсомола партийни кулгалдара гІулакх.

Производственни гІулакхаш каст-каста дуваа уттадаро йиш хилийтад предприяте балдапара дуккха кхоачамбоацараш дІадаха.

Лаккбеннаб коммунистий производственни лоархІам, дика да коллектива технико-экономически хьокъ'аман. Ханах хьалха кхоачашйина контора балх лаша дІадахача шера продукцена реализаци йоа план. ХІаьта кхы а дикагІа къахьег коллектив укх шера. Къаьстта дика къахьег №№ 7, 3, 5, 8 йолча нехий балхоша.

Цхьабакъда шlенкхантара кхоачамбоацараш а да парткома балхаца. Уж белгалдир доклада тІа а прениех къамаьлаш даьраш а. № 1 йолча цеха начальника В. Т. Максимова аьлар дешаш вlаштІехьбаьккхаб предприяте экономически служба болх. Болхлой кадрашта экономически знанеш ялара доши практически чакхдаккхара хІама даьаза. БІаьнга теккалтаьд къахьегаш Іиндаш дарда тІа вlаштІехьбаккхара дешаш а. Цулахьа дала гІа йола балха процессаш механизаци йица я. Иу гІулакха бехктокхаме болча коммунисташкара Селимовгарен Сарамкингарен деана боли дІадийхалла из болх [illegible] Цхьайнех ле ме продукци арахецара план кхоачашъаи предприяте.

Иштта кхоачамбоацараш а да нехкаьъта продукташ резервуарашка чуеттача астоказаникеп мухь тІаботтача майданиен. Болхлой перевиты тохап цига. ХІаьта партийни организаци хьежанн цу гІулакхага. ТІеьахьалаш лаьтта резервуарашта капитальни ремонт яра балхаш. Докладчиког лакхехьара кулгалхой бехке бир цу гІулакхъ. Бердига бехк и цар а бІийхьогІ?

Предприяте рационализаторий балх эсала делараз партком а ерригча партийни организаци а бехке ер къамакъ дир КПП-а механика И. В. Губарева.

Балхлоша ечнача 188 рационализаторех 61 эзар сом пайда баьнна 150 мана балха овхьена. Дукха ба уххаза йоккха балха опыт йола говза рационализатораш. Уж ба В. А. Шевченко, В. Г. Кондин, В. Т. Максимов, кхыбараш. Царна эша новкъостал дац лараре, дукха пайдане балхаш даьр хургдар царна. ХІаьта дукхагІча даьхе пусах тийша на дий балха обстоле лакхъяра гІулакх я.

— Докладчико завкома 16 заседане 56 доли дийцар чъеча болгалаьнна, — аьлар № 7 йолча неха лабораткас А. П. Деникинас. — ХІаьта профсоюзни организаце балха партийни кулгалдара гІулакх профгрупоргашна 3 семинар ярах кхочам баь битаб парткомо. ХьожаргІа вай завкома болх иштта дал. Завкома балха тІера керттердар за къахьегама дисциплина чІоагІъяр, коллективе шерра социалистически [illegible] йоар ар, коммунистически къахьегама [illegible].

[illegible] иштта [illegible] за [illegible] дукха [illegible] предприяте къахьегама дисциплина [illegible] 8 бетта 235 [illegible] балхара лакхьяв. ДукхагІа йолча хана формальне вІашагІъелла хуа социалистически ялх. Коммунистически къахьегама ударник, бригада, цех, яха цІи яккхара тІехьарча бахане дукхазча болхлоша дахьа далап.

Дукха карагІдаьннад болхаш комсомольцаштен кагирхоштен В. И. Ленина 100 шу дизара сийна тlайна декхараш кхочушдар.

Хьнаре лакъа доац кагирхона предприяте общественни вахаре, дика къахьегама тахана доал. Дукха даьд комсомольски прожектора нехкаьъттен мохкаьъта продукташ кхоара. Тоьаза чакхъакккхай ленински зачета йи этап.

Во делабаьбаш парткомо идеологически болх. Дика вlаштІехьдаьккха чакхдьяктар коммунисташ сохкара политдешара шу. Дика кийча вай парткома политически просвещене кердача дешара шера.

Къаьстта бехктокхаме да хІана партийни организацена хьалхашка латта декхараш. ХьагІадоагІача шерара предприяте дукха производстве сиппи алама В. И. Ленина 100 шу дизар дездергда. Тlайна социалистически декхараш сийлерча кхочашдда, политически чІоагІбенна къахьегамхой цхьаьнабирар— из да хІана идеологически балха керттердар.

С. ШАДИЕВ.

ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАРА ЙИЗЗА КИЙЧО Е ЕЗА

Дукха ха йисаьц политически просвещене системе дешара шу хІадоладала. Цунна дукхадена белгалйича бйкъаьда хургьа дІадахача дешара шера итогаш а. ХІаьта укх шера хьалхашка латта декхараш а.

ДІадахача дешара шера дикча вlашагІъеллар пропагандистски состав. Керттерча дакъе беррига пропагандисташ лаьхара дешар дийца, дика теоретически кийчбенна бар, дукхачар пропагандистски балха йоккха опыт яр. Масала, пропагандистски балх дика бар бахьан долаш «Октябра 40 шу» яхача совхоза 1-ча отделене марксизма - ленинизма лардий школа пропагандиста Х. А. Янлиевчен «Электроинструмент» завода «Кругозор» яхача кружока пропагандиста Д. М. Мальсаговчен КПСС Нохч - ГІалгІай обкома Сийлен грамоташ елар. Марксизма-ленинизма лардий школа пропагандист «Экажевский» совхозера В. М. Савалови Назсорен районера А. Б. Шаиеви пропагандистий республикански сийлен Доска тІа баьхаб.

Укх шерара дешара шу В. И. Ленин ваь 100 шу дизара юбилейна цхьана кийслуш да. Цу гІулакхо къаьстта совбоакх берригача коммунистий, комсомольций, парте йоацача активаз политически дешар вlаштІехьдаккхара бола бехктокхам. Уж декхарийла я дешара шу чакхдаллалца цу деша цІенхаштта йоакхо е.

Районерча политически дешара системе укх нерйача дешаро-йера болз беш хургьа 4 юкхьандара политшкола, 11 марксизма-ленинизма лардий школа, партийно-боачама актива школа, 8 Іилмап коммунизм Іомаеш йола теоретически семинар, В. И. Ленина «Паччахьалкхен революции» яха болхи «Вай замена» яха тема Іомара 6 проблемни семинар, комсомольски политически просвещене болз беш 12 кружоки клуби хурьа. Индивидуальни планагІа В. И. Ленина произведенеш Іомаеш 28 коммунист хургва.

Цу ерригача политически дешара звеньяшта оттаь дешара дІадаьши белгалбаь цига дІахьожаба пропагандисташ ба. ХІаьта беррига пропагандисташ семинарий кулгалхойи лакхера образовани йолаш а дукхагІбараш пропагандистски балха йоккха опыт йолаш а ба.

10 сентябре хиннача парте райкома бюро чІоагІбаьб беррига пропагандисташ. Цу дийнахьа а йир пропагандисташна хьалхара семинар. Цига дийцар политически дешара системера занятеш дика вlаштІехьъяхьа лаккхара идейно-теоретически методически безараме чакхъяхара хьакъехьара доаш. Коммунистически болхлойи партей Дуцен халкъашта юкъера Московски Совещанех (1969) ш.) дола дешаш довзийтар пропагандисташта КПСС Нохч-ГІалгІай обкома лекторски группа кулгалхочо нов. В. А. Губина.

ДІадахача шера цхьаццанахьа кийслуш дийна кхоачамбоацараш хургдоацаш, юххьанцара партийни организацеш декхарийла я политически дешара системерча еррегача звеньяй занятеш е, дика помещенеш Іалашъе, дешара шу чакхдаллалца дадувгІараш занятешка утаргбоаз, коммунисташи комсомольцаши шоай идейно-политически кхетам лакхбе декхарийла болга тІадовийтаж дола хьалаш вlаштІехьдаха.

Укх дешара шера боккха терпам тІабохийтаргба В. И. Ленина балхаш Іомадара. Уж балхаш Іомадеча новкъостал дара парте райкома политически просвещене кабинета баьчча произведенеех даьца леннеш енаргьа, консультацеш ертьа. ДадувгІараш цу консультацешкеи лекцешкеи ахийта безаргба юххьанцарча партийни организацей а пропагандистий а.

КПСС райкома новкъостал дергда политически дешара ерригача звеньяшкарча пропагандисташта. Политически просвещене кабинете ю кхоачамхілал учебни тайп-тайпара методически литература. Цу литературах дани пайда ийбе а, моллагІа а ший дукхІаъала безам болча деша консультаци эца а йиш я хІара пропагандиста.

Пропагандисташта долча новкъостала парте райкоме хІара бетта семинараш ертьа. Цига шоай балха опыт вlаши йовзийтаргьа пропагандисташа. Цулахьа боккха аьттув хургба цар дІахо занятеш тудоацаш дикагІдолаш чакхъяха.

Я. СМИРНОВ.

КПСС Назсаран районна пропаганди агитаци отдела заведующа заместитель.

КОММУНИСТАШ— ДОАКЪАР КИЙЧДЕЧА

ХьагІадоагІача Іанна хьайбашта ма эшша доакъар кийчдар из да тахьнарча ден тха партийни организацена хьалхашка латта декхар. Миштта лоархІаду тхо цу декхарах?

Хьайбашта доакъар кийчде болабалалехьа партийни собране дийцар из деш. ХІара коммунисто хоара, мел хаалонаш кийсьелар Мичурина цІерагІча совхозе дІадахача Іай хьайбашта доакъар на тоьарах. Цу ханара халонаш кхы ца хилийтара, производственни балх тоабара ваьхаш белгалдир партийни организацие.

Хьалхарча шерашка хьайбашта доакъар кийчде къаьстта бригадаш вlашагІъехкар боахаме. Фу хулар цунах? Миччъ бесса шоашта енна план кхоачашбича кхы хІама хьашт долаш хиланар из бригада. Вешта аьлча, шоаш кийчъу гІожа, моша, концентрированни доакъар во хийнадар аьлла корта лазаш бацар уж. ХІаьта хьайбай продукци во хилча беррига а бехк доакъар кийчдаьча бригадана дІатІатеттар. Укх шера кхыча тайпара вlаштІехьдаьккхад из гІулакх. Доакъар ІалашдезагІа тІадиллад уха совхозе шурий - товарни ферма болхлошта. Масала № 2 йолча отделене шурий-товарни ферма заведующи коммунист Цуцаев Ризван ва отделене хьайбашта доакъар Іалашдара бехктокхаме. Тахапарча дешна фермана улаув дІаоттадаьа 1179 тонн гІожа доакъар, , 2310 тонн силос кийчъаьй. ХІаьта силос кийчъяра балхаш во делац. Дешна нормаш чІекхкоачашьеш хьабоагІа трактористаш Бабаев Жамул, Макаев Шамхан, шофер Абдулхалжиев Бакк, иштта кхыбараш. Кийчдеча доакъара учет нийсделарь фермийна хьалена доакъар тараза тІа оза а аре мова дІаоттадац.

Кхы а дикагІа вlаштІехьбоаккхаб хьайбашта доакъар Іалашдара болх коммунист Зельбухаров Ахьмад управляющи волча № 3 болча отделене къахьегамхоша.

Шоашта эшаргдолча хІамаи хьалхе а йоакхо е хоаш бу цу отделене коммунисташ. Цулахьа тІехь-тІехь болх тоалуш латт отделене. Сохка хьайбашта ІалагІдаь гІожа доакъар 400 тонн мара па хиннача укх шера 800 тонн а. ПланагІа 3000 тонн силос Іалашъе езача хІаккхе 2800 тонн силос кІоаганка ела баьнаб отделене къахьегамхой. Уххаза а хьалха ба коммунисташ.

Мичурина цІерагІча совхозе шаккха а на хиппача тайпара дика тІаьнънай хьажкІаш кхоагІча отделене. Юкъера лаьрхІача уххаза хІара гентара тІара 195—200 центнер силосни масса йоал иланагІа 160 центнер йолча. Овсерле лаьча йолаш къахьег звеньевойша Мирзиханов Сайд-Махьмадеи Магомадов Вахаеи. Ден норма 4 гентар яоа йоацача 10—15 гентар мола хьажкІаш хьоих цар шоай агрегаташ па. Юкъера лаьрхІача из за 200—250 тонн доакъар. Массехк ди хьалха, районера болхлошта юкъе тІехьаенча «Терек» совхоза новкъостала вахах хилар уж шаккхе а механизатор. Совхоза доакха новкъостал дир цар.

Уххаза белгалдиикха доагІа силос вошача хьажкІех кийчъеш хилар. Цу гІулакха чІоагІа оьлла ба хьайбаш деладеаш. ХІана аьлча цу тайпара силос гентара дика хул, хьайбана из йнача шура дукхагІа а лу.

— Укх шера санна хьайбашта дика доакъар хилча фу хала за болх бе, яхаш дуви ІаьсийсехІаерашна Гирихановна Сажаси Исмаилова ПаьтІаматеи. Цар дельча Іаьсашта хІара дешна 600—800 грамм дулх тІакхет.

Доакъара лаьрхІа дІайийна хьажкІаш кхы а йолаш я боахаме. Цу гІулакхо торо хулийтаргба планах совгІа эзараш тоннаш силос кийчъе.

ХІанзара балха темпаш лох ма бойлийташ дІахо бахо дерхІаш ба коммунисташ, цу гІулакха нарнагІбоаз цар къахьегамхой.

В. АДСАЛАМОВ,

Урус-Мартана района Мичурина цІерагІча совхоза парторганизаця секретарь.

КЕРДАЧОА— ШЕРАГІА НИКЪ

Грознен[illegible] № 1 йолча хладокомбинате кийчду [illegible] мороженни [illegible]. [illegible] йоагІача 7 тонн, кхы дукхагІа а чкъьарий изделеш арахец комбинато. Даоттаьь лоаттае мегац из продукци. [illegible] комбината за хул. Цулахьа нахулла деххагІа маькала йоакх оаха укхаи продукци. Цул совгІа оаха арахец мороженни, бекъа ша, газированни хий, хоача утеккьа [illegible] кислота.

Дукха [illegible] механизацей хьалтаи дикагІа кхоачашдар коллектива керттера делхар да. Из кхета а деш къаьстта хьинар ийхена къахьег комбината болхлоша. Товарни продукци арахецара 8 бетта план 102 процент кхоачашъяьй. ЛийрдІачул совгІа 64 эзар сома маьха продукци арахийцай. Кийчача продукцена реализаци яра план 101,8 процент кхоачаш а еш, планал совгІа 887 эзар сома маьха продукцена реализаци яьй. Къаьстта лакха чьекхаман даьхар комбината болхлоша августа бетта. Цу бетта задани 119,1 процент кхоачаш а еш, паччахьалкхена планал совгІа 15 эзар сом пайда баьб. Сийлаьлаьрахча баьчча юбилее сийна комбината коллективо тІайна социалистически декхараш бехктокхаме цу [illegible] бола пункташ: [illegible] оборота пхе шера план 1970 шера 5 декабре кхоачашъе, технологи кердайоахаш къахьегама хьал тоа а деш 1969 шерен 1970 шерен задани 20 декабре кхоачашъе; арахецача продукце дикал лакхъе; 1970 шера мухь тІаботтареи тІера ІоаккхарІи балхашта 60 процент механизаци е.

Балха тІа довзаче хьокхамаша хьахоиня комбината болхлой шоай декхарш сийленна лоархІабеш хилар. Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю опыт йола Белоусова Елена Павловна керте латтача мороженни ена цеха коллективо. Планах дийнахь 15 тонн мороженни арахеца еш неха болхлой, хІаьта цар 18—20 тонн кийчъе. Сентябрь бетта хьалхарча декада задани телашна кхоачашъяьй. Планах 130 тонн мара ца йоагІача неха болхлоша 155 тонн мороженни арахийцай. Шоайла яхье а баьна къахьег бригадаш болхлоша, хьалхара моттиг лелаю Панюшкина Аннай бригада. Цхьаккха а дІадахийтаи цун болхлоша шоай норма 130—140 процент кхоачаш ца еш.

Цехе шоллагІа моттиг лелаю нов. Мочалова керте латтача бригада коллективо. Смени норма 115—120 процент кхоачашъе бригада болхлоша. [illegible] дарра аьлча, ший норма кхоадаш ца еш цхьаккха болхло а бригада а яц цехе. Цулахьа йоагІаш ена шай цунна коммунистически къахьегама коллектив яха сийдола цІи. ХІаьта цо сийдеш а лелаю из. Иза па къобеш къахьегача болхлоша шоай нормаш 140—150 процент кхоачашъю, царех ба Панкина Анна, Толкодубова Людмила, ин. Пикифорова, Коломенская, Мочалова, Тайсумова, Скокова, Ахаева, кхыбараш. Дукха баркалаш кхайкадаьд, аьчча совгІаташ тийшаа царна.

Мухь тІаботтарей тІера Іобаккхарей, мороженешта этикеткаш тІалекхара, чкъьаьаошта кІурала кончени яра балхаш хІана а тІехь кулгашца ду комбинате. Цу балхашта сихагІа механизаци е гІерт тхо. Цу даькъе доккха новкъостал ду рационализатораша. Ер шу доладеча дена 35 предложени кийчъаьй комбинате. Царех 25 гаргга балха юкъейихьай. ХІаьта 2 предложени кхы кийчъеш а я. Болх аттача баккхараш совгІа паччахьалкхена боккха пайда бу цар. Масала, укх шера 3 кварталё мороженни ена цехе механизированно - поточни йолх бе йолалийтарах кхычахьа балха наха йиш йолаш виъ саг мукъавальлар. 16 процент лакхъелар къахьегам дисарле. Цу балхаш долаш шера производствана хулаш бола пайда 4 эзар сом да.

ХьалхагІа ерригача комбинате 4 машина яр. Цар шелалла Іалашйора цехаш. Укх шоллагІча квартале царна меттел ДАОН-15 яха аммиачни компрессор оттайир. Виъ машина баь бола хІана цу цхьан компрессоро бу. Из оттарах дукха электроэнерги а кхоен дикка лакхъелар къахьегама овсарле.

Чкъьарий кийчдеча цехе цІерана кончени ю чкъьаьрашта. Чкъьарий латта Іодахк. Царъ тІа ницана хьоарн. ТІаккха из летаю. Из боккха къахьегам ба, болх чекха хилаи. ХІанз из болх аттача баккхара рационализаторски предложени кийчъю. Цехе дымогенератор оттаергьа. Камерашка гІодда боагІача йоарамах температура йолаш кІур чу а хецаш чкъьаьрашта кончени ергьа. Цу гІулакхо болх аттача баккхараш совгІа паччахьалкхена шера 6 эзар гаргга сом кхоле торо хулийтаргья. Цул совгІа чкъьарий кулинарни издели арахецара электронни мост оттадергда. Из дешарга даь хьалча арахецача продукце дикал лакхлургья. Иштта цига хьежна холуш лакхлургьа къахьегама овсарле а. Кхыча балха наха йиш йолаш массехк болхло мукъбаргва. ХІанз 6,5—7 тонн мара ца кийчъеча уж предложенеш балха юкъейихьачул тІехьагІа арахецаш йола чкъьарий тайп-тайпара изделеш 10 тоннага дІакхача мег. Цо хьахьоих тха рационализаторашта творчески болх беш. Тха комбинате дикагІйола рационализатораш лоархІаш ба дукхача хана деш болх беш хьакоагІа компрессорий цеха слесарь Месечко Алексей, чкъьарий кийчдеча цеха начальник Бобкин Григорий, Петров Михаил, кхыбараш.

Де делараш дукха за тха комбинате. Гаьна яц дерригача балхашта оаха механизаци ергІодда за хьатІакхача. ХІаьта хьалхарча аргІа производстве ердара чІагІагІа эшача моттиге механизаци а еш, ма мегга технологи кердайоахаш цу ханага гаргагІерт комбината коллектив. Миччча тайпара гІулакх дале а, шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхетадеш, уж кхоачашдара шоаш бехктокхаме а хеташ хьинаре къахьегаш хьабоагІа Грозненски № 1 йолча хладокомбината болхлой. ХІаьта юбилейни шера задани цар лакхача хьокхамашца хаиал дукха а хьалхагІа кхоачашдергдарех тешаш ба.

М. ЛАЗЬНОВ,

Грозненски № 1 йолча хладокомбината директора заместитель.

Массехк шу даьннад шоена гуча бранников Федор Степанович къьвнача самосвала мотор Карбулакке нехкаьъта доакхача доакъашка бувтъа. ХІара денна Сунжерча карьерера хьабайя 30—40 тонн жагІа хьаттІабоах цо лакхача доакъаш тІа. Из бур буровой бригадашна доакхи наькъашка.

12 шу да Федор Степановича ахка цу № 13—02 йолча цхьан самосвала тІа болх беш вола. Инструкцега дийлача дукха хе ар из тиша аьшка лаьрхІа дІа а енна списке тІера дІайоаа еза. ХІаьта ший даь говзача кулгаша Іунал дерах наькъ тІера ваийтац из. 500.000 километр наькъ баьтаб цо цунга.

Иштта къахьегама тІеоа, ший болх дика ховш, тешаме воландаьвайтав бранников «Грознефть» транспортни конторера уххаза командировка. ЦІена машинаш ярал тІеттьавнсац коммунистически къахьегама ударник.

М. Зангиева сурти тексти.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХАЛКЪА ТІАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ТОАБЕ АВТОТРАНСПОРТА БОЛХ

Республика халкъа тІахьожама Комитет хьажар «Чечингстройтранс» объединене автотранспортни конторе «Грознефтехимремонтстрой» тресте автомобилашца беча бахьа учет миштта лелаш хьожаш яьча проверкех гучадаьннарий хьакъехьарча дешага. Проверка еча хана гучадаьннад, «Автомобильни транспорте [illegible] балхаш даьд яхаш ІІачадарцен автомобильни бензин течкьадарцен къовсам лоаттабара де деза гІулакхаш «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене (начальник н. Я. Л. Шапиро. «Грознефтехимзаводы» объединене автотранспортни конторе (начальник н. А. С. Рощин), «Грознефтехимремонтстрой» тресте (треста управляющи декхараш кхоачашдер н. Н. Я. Харин) во кхоачашдеш хилар. Цу предприятешкей организацешкеи халхашта болх бац ца кхихьа мухьаш автомобилашца кхихьад яхаш хадарца къовсам лоаттабара. Автомобилий балха юххьанцара даннеш нийса хилийтара тІахьожам лоаттабе белаш бола гІулакхаш тІара нах ма дарра аьлча цу гІулакха иштара баьннаб, машар а баь багІа кхоачамбоацарашцен автотранспорта балха учет вlаштІехьъяккхара боккъонаш телхарцен. Товаро-транспортни накладной цу цхьан хапна дІахийта материалаши уж дІа-юха кхаьхьара боарама кхахьокха аьлаш дола документ а хиннад дІаттадац, спидометраш нийса йоаца автомобилаш дІакха арадаьлийт.

Балх бе араьннача 76 автомобилах «Чечингстройтранс» объединене № 3 йолча гараже техкачул тІехьагІа 12 спидометраша болх на беши 16 спидометраша пломба на тохаши хиннай. Цу гараже спидометраша хьахьоккараш а путевой листаш тІеп товаро-транспортни найлалноеш тІехь доь йоазон а вlаши нийсдац, дІачу а ийю, чакха йоах духтІа на воаккхаш даь тайп-тайпара йоазоша дахьоапшашехьа а дахьа аьнна бІаргагуш сов кадаь балхаши тІазела путевой листаши товаро-материальни накладнейши. Укх шера июль бетта 150 путевой листех 61 боккъонца кхоачашъяьрел совнагІа балхаш тІаяздаь яр. № 3 йолча гаража водитела нов. Юшаева - алхха 1969 шера июни бетта боккъонца кхоачашдаьча балхел совгІа тІаьзвьяй 4389 тонно-километр; водителана нов. Сиплака цхьан дийнахьа — укх шера 20 июне совнагІа тІаьзваьй 159 тонно-километр.

Дукха моттигаш гучаьйкъ «Грознефтехимзаводы» объединене АТК автотранспорте даьред дукхагІа балхаш тІаязда.

Масала, № 1 йолча СМУ (начальник н. В. Р. Алексеев) 1969 шера май бетта товаро-транспортни накладноех АТК автотранспорто дІайихьай 7466 тонн балласт, хІаьта дІачувийнай берригача хьаьбенача 3113 тонн, е 58 процент. Производственно-технически комплектаце управлене (начальник н. П. И. Камышников) 1969 шера алхха цхьан июнь бетта товаро-транспортни накладноех дІайихьай 954 тонн турбаши металли, хІаьта боккъонца дІачуийцар 598 тонн я. ДІабихьаб аьнна сов бетта совгІа тІаязбъ мухь 37 процент ба.

Боккъонца даьрел сов балхаш дІаяздарах гучадаьккхад укх шера май бетта № 1 йолча СМУ даьча транспортни гІулакхех 4 эзар сом, е укх шера май бетта транспортни балхашка дІадахийтача доррагача ахчах 23 процент, УПТК-331 сом, е транспортни балхашка бетта дахача ахчах 5 процент, РСУ-3 — 751 сом е транспортни балхашка бетта дахача ахчах 6 процент совнагІа балхаш дІаяздара чотах тІера дІадоах е кхоадьр санна гойт дукха бензин. Укх шера хьалхарча ялх бетта «Грознефтехимзаводы» объединене АТК бекъонца баьча наькъага нормах дІадахийта делаш хинна 2062591 литр бензин ха, хІаьта учета нийсдеех боккъонца дІадахийтар 1778918 литр мара дац. «Кхоаьд аьнна латт 283.673 литр бензин. Из кхоаьча доагорах шоферашта премеш телаш моттигаш хул.

Халкъа тІахьожама комитето укх сецаш тІа белгалдаь кхоачамбоацараш дІадаха декхарийла баьб кулгалхой: «Чечингстройтранс» объединене начальник Я. Л. Шапиро, «Грознефтехимзаводы» объединене АТК начальник н. А. С. Рощин, «Грознефтехимремонтстрой» треста управляюще декхараш кхоачашду н. Н. Я. Харин.

Объединене карарча № 3 йолча гараже автотранспорта балха учет вlаштІехьйоаккхача а автомобильни бензин дІахийтача а цІенхаштта кхоачамбоацараш хиларах «Чечингстройтранс» объединене начальника н. Я. Л. Шапирона чІоагІа бехк бе боагІар, пхьабакъда, уж лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадахара цо проверка йоллача хана де деза гІулакх даь хилар теркал а деш, пум доп Комитете дувцарах кхоачамбаь вутаьва н. Я. Л. Шапиро.

Шоашта карарча № 3 йолча гаража служебни болха тІа цІенхаштта кхоачамбоацараш хиларахи уж дІадахара де деза гІулакх шоай ханнахьа падарахи, «Чечингстройтранс» объединене керттерча инженера н. В. И. Козменконен эксплуатаце гІулакхашта йолча начальника заместителя н. В. И. Чумаченконео Комитето выговор а яьй, нагахьа санна автомобилий балха бензин дІаахийтара учета юххьанцара даннеш нийсъяра боагІаш болх тІахьожам лоаттабелга цар укх гаргарчй хана Іалаш на йой царна чІоагІагІа бола бехк бергхилар дІахайтад.

Даьрез совнагІа балхаш дІаяздарах, автомобилий балха учет не делярах, карарча болхлошкара доагІар хизза хьа на дехарах «Грознефтехимзаводы» объединене автотранспортни контора начальника н. А. С. Рощина выговор яьй.

Халкъа тІахьожама Комитето городской районни халкъа тІахьожама комитеташ декхарийла яьй автомобилех пайда эцача лоаттабу тІахьожам чІоагІбе, автотранспорто ца даь балхаш даьд яхаш дІаяздарца хоадамболлаш къовсам лоаттабе, цу гІулакха бехке болча наха чІоагІа бехк бе.

ЗIАМИГАЧУН А ДОККХАЧУН А КХОИБЕ

Тха районе укх шера 8 беттa дакъа производственни гочамаш эсала дац. Масала, промышленни продукцеш реализаци ярa план промышленни предприятеша 111 процент кхочашдьаьй, планал совгIа 538 эзар сома дакъа продукци кхьахай цахкaгa. Уж толамаш дакъад тха промышленни предприятеш, колхозаш, совхозаш хоаторца, электроэнергица, газаца, йоагочу хIуманца, пашшидаьттаца Iалашьеш йолча организацей новкъосталца.

Городской халкъа тIахьожама комитето, электрически энерги йоаго хIамаш кхоаpa дакъе партен правительствайн дахь сецамаш кхочаш а деш, 1969 шера январь бетта дехза таханалца халкъа тIахьожама группашца, специалисташца цхьана белггалара болх баьб района промышленни предприятешка, гIишлошъеча, транспорте, юрта бохаме йоагаш электрически энерги йоаго хIамаш кхоаpa тIаберзабаь. Масала, Энергосбыта Новогрозненски отделени билзагa хьежача гучадьеннад, йовш йола электроэнерги кхоаpa дешах йола организационно-технически мероприятеш кулгалхой аргIонгахьара йаза кхочаш ца ар бахьан долаш 1968 шера планагIа йоанаш 1.120.675 киловатт-сахьат электроэнерги яйна а паччахьалкхена 11.206 сом зе дань а хилар.

Энергосбыта кулгалхошкара комитето хьадийтад цар дола бахьа тIара кхоачамбоацараш дIадоахаргеи йоаш йола электроэнерги кIезигьеттеи, чакхъяха хоадамболаш йола мероприятеш кийчъеттеи. Энергосбыта отделейн тIехьагIа ьича проверка хьажкхачох, планагIа дIайоаш йола электроэнерги укх шера хьалхарча ах бетта 749.133 киловатт-сахьат кIезигьяллга.

Бокха болх чакхбьакхаб машинаькъа уала предприятешка электроэнерги кхоаpa. Хьалхарча ах шера планагIа дIайоадаш йола электроэнерги уале 35 эзар гаргга киловатт-сахьат кIезигьяй.

Промышленни предприятей транспорта, кхьча организацей дукха йоллективаш цхьатарра юкъеллай хIаман кхоибаpa лоаттабача дуовсаш, хьалхa не шера ... Iалашьеш ... электроэнерги ... чайкашш кходе.

Масала, медицински инструментий заводе укх шера дIалхача декъагIа кхоаьд 35 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 25 кубометр Iалама газ. Ма ... тIехьадьиннад заводе кийча а ... дукха ... чакхьяр бахьан долаш. Завода коллектива, дIалхача Iай Iалама газ ца кхар бахьан долаш ... болх ца бош ... чаьа ханара урокаш теркал а еш, укх шера 1969—70 шера гуйран-Iай замалахь болх бе кийча еча хана заводе кхы тIа а массоли мероприяти кийчъяьй. ХIанзале а заводе кийчъяьй хаддайза мазут хьачуухаргтолаш 200 кубически метр чуйоала емкость, хьатIаоад 40 тони мазут, 7 тони фатаген.

Электроэнерги кхоаpa дика толамаш дахад нефтемаслозавода коллективо, укх шера 7 бетта но кхояьй 197 эзар киловатт-сахьат электроэнерги.

Шин завода коллективаша хьалхарча ах шера 12.873 киловатт-сахьат кIезигьяьй планагIа боаш йола электроэнерги, иштта кхояьй из промышленноста, транспорта, дукхача кхьча предприятешка а.

Ну предприятешка а кхьчахьа а йоаго хIама, энергетически ресурсаш кхоаpa дешаш партийни организацешца хадданза тIахьожам лоаттабеш да, теркалду социалистически яхьа итогаш еча хана.

Цхьабакъда, ну тайпара болх йоц массанахьа а, цхьаболча кулгалхоша формально деладу укх шера организационно-технически мероприятеш оттаяра гIулакх, хIаьта къаьст-къаьстача предприятешка организацешеи дукха йоаю электрически энерги кхы тайпа йоаго хIамеи. Эггара хьалхарча аргIанна из аьи доагIа укх шера пархI бетта машинисташа тепловозашка нормал тIех 2 эзар топп совгIа дизельни доагор доагадаьча локомотиви депох.

Факташа деча тешалагIа, дисцип дисциплина телхарa кертера бахьан да электроэнергех пайда дикагIо эцара, цул совгIа йоалла дIалаккхара дешна йоаккхе ца яр. Къаьст-къаьстача предприятешка, колхозашка, совхозашка йоа сов бахьних боах байтаы дукха машинаш да, бола ца беш хумкийлахача хана дукхагIча хана ала из-боа лоаттаю апиратами гаргатIа.

Ук кхоачамбоацараш дIадаьлача телефоно-радио... тIоахаш тоалургда. Кхы а я предприятешка аргIахен лимиташ чIоагIа лелае эзаш йола экономе режимаш. Ну хана цхьан ялиа а дахкеташ йола продукци кIеззиг ... яц. Берттеp на хIана ... дукха хьасаш ... а деш ... бахьани ...

Укх денношка нефтяно-боахамна активна совешани йир парте городской комитета. Цига дукха оттидахь дош дар «Промышленноста, транспорта предприятеш, гIишлошъю организацеш колхозаш, совхозаш Iаи замалахь бена балха кийчъяра хьакъехьеи йоаго хIама, электроэнерги, газ кхоаш беш дIаахийтара дахькера партийни организацей декхарашка».

Цу балхацара кхоачамбоацараш хьатуча а дахьар совешане. Iаи хьалашка бaлх бара кийча элагIа яра чакхъаха еза мероприятеш а оттайн.

Дукха къахьег партийни, профсоюзни, комсомольски, организацешта, боахамий кулгалхоша организаторски кхетамеш балха бовзам лахбаьа, кIора, мехкадаьтта, бензина, мазута хIара килограмм, газа хIара кубометр, электроэнерги хIара киловатт-сахьат кхоадара района къахьетамхой дарцагIбахаре. Уж дешаш лоиц халкъа контролераш комсомольски прожектористаше.

Оаха хьетаду, Iа—аьш болец аабезам бергбоаеи ревизоp хилар. Цо къахетам бац кийче ярa йоакхо ца счеях. Iай тIехьа кхоачаш хилар бехь, йоаго хIама, материалаш занахьа Iалашъяр плани В. И. Ленин вахь 100 шу йизара сийна тIайна социалистически декхараш кхоачашдаро эшa хьалаш Iалашдар да.

В. ТИТОВ,
КПСС Гудермесски горкома промышленно-транспортни отдела заведующий.

СОВХОЗА БЕШАМАШКА

Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара дика накъяаха кийчлуш я Ачхой-Мартана районера «Новосельский» яхача совхоза коллектив. Толамца кхоачашду баьцдаарий, сомий, комсий дика хьувкъам кхебаpa тIайна социалистически декхараш. ХIара гектара тIара 45 центнер баьццдарaш чуэна деш дениадар цо. ХIаьта дланах 1250 тонн мара доацача хIаналехьа паччахьалкхенга дехкад 1200 тонн баьццдараш. 306 гектарах юкъера лаьрхIача хIаране тIара 50 центнер баьццдарaш чуда дехалдьнад совхозхоша.

Дика къахьеташ ба совхоза сомий бешашш дедлераш а. Укхаза я 334 гектар йола дотача Iажой беш. Укх шера 570 тонн кондицегIа бола Iажаш паччахьалкхенга бекхаб, 364 тонн дедлагIа болчарех шуай заводе сок яьккхай боахаме. Цул совгIа, хьалхе а оттадьча договерах Владимировски областе хIана дIабахьийта кийчбаьб кхы а 60 тонн Iажаш.

ДIабахача 8 бетта 100 процент совгIа кхоачашдьай совхоза коллективо промышленни продукци бохкара план. ЧхьагIар, тайп-тайпара мерза эиш доча Дахкен дукхача моттигашка дIоухийт аэфабрикаташ. Планах яьийта эзар 490 соза махьа хиннадаь 8 бетта дIадахьийтаб 492 соза продукци.

Хьинаре къахьегаш хьабоагIа укхаза трактористаш Гаидуханов Хьамзтрад, Бибулатов ЮшаI, баьхлой Мерзаева Бери, Джамулаев Алви, шоферaш Оздоев Халид, кхыбараш. Юбилейни шера шоли тIайна декхарaш тIеэккхоачаш... цар. Иштта дукхий галамаш воах Лысенко Лейаси Алхастои Даулея кулгалдеча бешашш ледеча бригадашка а. Планах лаьрхIар 28 центнер мара йоацача хIара гектара тIара 38 центнер Iажаш чубенаб цар. 90 процент кондицегIа а ба чуйнца сом.

Дика хьувкъаьй совхоза коллективо укх шера комеш а. Ерригача 380 гектара тIара комсаш дика летий. Укх денношка дуэна белладурба уж.

Планах хIара гектара тIара йиа езараш 34 центнер комсаш я. ХIаьта боахама коллективо лерхI юкъера лаьрхIача 39 процентал кIезигагIа уж чу ца я. Из доц кхоачашхургхьдарах дог тийша ба комсаш дедлераш.

Дика кийчбенаб укхаза комсаш чуэна. Ремонт дь кийча я ерригa инвентарь: ведараш, урсаш, кхы мел эшар. Кхоачам болаш хургба комсаш чуэца-бохалой.

Совхозера, еррига комсаш боахама дедлахьарча завода чакхьдa езаш я. Иштта кийчъяьй завод цу лоаркIамерча гIулакха! Комсех сок йоаккха дах пресс тоадьй. Дика ремонт дь кийчьий чхьагIар, сокаш чудотта бешкаш, кхьийоала емкосташ. Лостам болош я продукци дIаоттаргIола подвальни помещени а. Бешкаш йоача моттигашкарча халагIча балхашта механизаци ьй, кийча продукци складашка дIачуухийтаргйолаш конвейер оттаьй.

Заводa йоа хьалъьйй 600 тонн продукци дIаоттае йиш йола холодильник. Цудухьа Iа юкъедахача хана я кердача сомашца, комсашца, баьццдарашца Iаламберга совхоза гердашкарен юрташкарен къахьегамхой.

М. ТУМГАЕВ.

Грозненски района Горячеисточненски совхозе болх беш ва йоккха опыт йола скотник Х. Дашиев. Цун сменагIа доахая массаза дезаш ший гваидахьа хий моладийн хул. Цу гIулакхах чIоагIа вьттув хул племенной Iуя. Ший болх дика барах боахама кулгалхошa а берригача къахьегамхошa а баркал оал охотника.

СУРТА ТIА: Х. Дашиев Iуя доажадеш ва.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Ший гIулакха ГОВЗАНЧ

Эггара хьалха къахьегамцара белам лежараша бовзийтар Аюп. НаI—техник гIишлошъер, шийлагIвар опыт йола каменщик бар кул лежарий. Хьинаре къахьегаш шоай цIераш шерра дIайовзийтадр цар.

Вера хана дейз гIишлошъерий балхах хьагар Аюп. Ше 7 класс яьккхача гIишлошъеча балха вода из. Юкхьакха вокххагIа вола вошa Заурe кулгалдеш волча каменщикий бригаде гIойна болхле волаш вул Аюп. Цига каменщикашта маркхал кийчбеш, кирпича дIалуш вар из. Дика йоалх барах, цийна тIаьлпала марлагIа гIулакх цIена чакхдоаккхаш хиларах вастча белгалвоал къона болхло.

Ший болх юкъагIа а ца буташ шийна дукхаса каменщикий говзал Iомае дагалоаш Аюпа. Мукъача хана каменщикаш болча вул из, цар кирпичкаш мишта Iоехк, цар летттача ценашка хьеж. Ма чIоагIа кулга говзал йолеш хила веза кх иштта кийса пенаш летта Iомалургвий-хьогI ма бадх бе, ьвинд, хетар Аюпа. Цхьабакъда дег чурча бежно хийрайоах уж шедок уйлаш. Аюпа болхло хургволга гучадаьлча чIоагIа тIадоаца вайхагIвола вошa Заурe. Каменщикий балха хьайиарчаьча дIайовзийт цо цуна, мукъача хана цо бIарг а лекхаш, гIалат ваьлча цу минуте шийга тоа а дайташ, ... наш летта Iомаду Заурес дIамагIа вола воша Аюп.

ЦIаккха а дицлургдац Аюпа шийгара экзамен цIена да. Ший вошас хьийта яь, шийна новкъостий беппа хиина Iешам боабевар цо. Балха йоккха опыт дахка гевзали болча мастерашта «шийра» экзамен дIа а ена, каменщика равзал яьккхар Аюпа. Цул тIехьагIа сага новкъостал доацаш каменщикалла болх бу цо. Кердача балха а дика лоралаву из. Нияла кхобеш къахьег, шийна йилла норма толаеша кIоачашъю.

Дукха за яладеьа Советски Эскаре гIулакх де вуг Белхароев Аюп. Шо цакъяоакккхаш коллектива денна деш дикача гIулакхашца кхоачашду цо. Цигара цIадеча юза а ше хьалхагIа хиннача бригаде балха воагIа. Цига болх бешшехь сайреийнарча болхлой школе дена воаь, 10 класс чаркхьяьккхача лакхерча дешара заведене дена отта лерхI цо. Ший балха говзал лакхьяра чIоагIа къахьег Аюпа. Уж ше оттадича сайна дина кхет на гIишлон чертежах, кердадар хоахк, довза хьеш.

ГIишлошъераша юкъе цикагIвола болхло лоархIаш ва Белхароев Аюп. Эггара халагIа йолча участке болх беш ва из. Шийна йилла норма даим тIехкхьачашъе кхоача каменщика.

— Юкъера лаьрхIача денна норма 140—150 процент кхоачашъю цо, — йоах А. Курицына. Балла тIа доаха толамаш белгал я лоацам «Грозпромстрой» треста ПМК-105 кулгалхоша дукха баркалаш кхайкадаьд Аюпа. Дукха дина, хоза цIенош хьалдаьд Аюпа ший новкъосташца цхьана. Царех наI горисполком чуйола цIа да. Дукха ха йоацаш 70 квартира йола цIа хьалде доладаьдар кхо. Курицына бригада. ЛаьгIабаре хIоийлеяа хьалдаьча цIенаех эггара лерххагIа вола цIа дар из. Из цIа хьалде водавалалехьа чертежаш Iомадир Белхароев Аюпа. ТIаккха ший звенорча болхлошта дIадовзийтар цо уж. Цул тIехьатIа дIаболийдир болх. ЦIа хьалдь дIалаьча кхычарна хьокхам а толаш къахьег Аюпа звенос. ГIишлон болх дика цуйна, бокхача белампа дIалу кхычарна ший опыт. ХIанз шолла гIа лоль цIа хьалдеш ба каменщикаш. Из цIа графиках йоагIача хана пхь де хьалхагIа йостадаккха лерхI каменщикаша. ХIаьта шоаш лерхIар цар кхоачаш а дергIа.

О. ТАГИЕВ.

Тюменьски областа къилбаседехьа хьалъе йоланьй Сибарегlа эггара хьалхаре 1220 миллиметр диаметр йола турбаш а йоахкаш йола газопровод. Надым-Пунга яха керда газопровод махка эггара а къилбаседехьарчарех цаI я, 600 километр йIаьха хургья из. СибарегIее Приполярье Iалаша эггара а чоалкаерча дьалашка йилла езарга из. Трассе — бIаьшерий тайга, дукха хиш, ша ца беш йола ушалаш.

Трубопроводe гIолла хьеухийтаргья Ямала яхача дукен тIа эггара а дукхагIа газ йоаллача йеттигашкара газ. Махкера воагер кхоачарда индустриальни Уралага, тIехьагIа — махка центральни районашка а.

СУРТА ТIА: кердача газопровода трассе.

М. Сапожкова сурт.
ТАСС фотохроника.

УЛЬТРАЗВУК —«ЗАКРОЙЩИК»

Материалашта обработка ярa Советски Союзе дьаяй уникальни ультразвуковой станок (модель 4772А). ХIаиз йоаце йолча дуне яр миссел ... йолча станокий йоачул шозза — кхозза лакхагIа я дуа балла апсарла. Кердача станоко цхьатарра атта тед кIагa, керамика, кигали воарш, саифир, чIоагIа сплаваш. Масала, ультразвуко оптически кIагах атта доах линзаш, хIаьта германией кремнией пластинех а проводникай оробгашта эша кристаллаш тед.

Хьалхе а оттаьче циклах аIашатIехьдаенних материалашта обработка олга Iинь этапах латт из. Хьалхарча этапе болх беш йола инструмент оагал тIа дIатIаьу. ТIехьа тIайоагIа операци а хьатIатоIаpa эггара тIехдаьча загIара оттаьча кIоаргаленга кхачалца материала обработка яр. КхоагIча операци аттатоIара ... йиш мел я мелбу, материалах биет па эккхийта лерхIаш. Юлхере а обработке ... тIехдаьIа станок чехка соаю. Цу ерригача цикалга хадданза хьожаш я станока тIара автоматически система. Цо лоархI инструмент мел ... ческий а. Цудухьа станоко кийса болх беш хилар сеттара бокхача боарaме Iалашду.

Станок езелар дукхача советски доазол дехьарчен социалистически пачхьалкхашта. «Лицензинторг» яхача оригеоацаш арахьарча торговле объединене аIашарIдеттад ... йоакхилла.

Евгений ТРУЗИНОВ,
инженер.
АПН.

ЛАЬТТА ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ДА

СССР-а СОЮЗНИ РЕСПУБЛИКАЙ ЛАЬТТАХ ДОЛЧА ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ХЬАКЪЕХЬА

Лаьттана национализаци яр Iалаьмате йоккха лоархIам болаш да мехка социалистически производительни низаши производственни отношенеш дегIайоагIача, болхлой вларен ахархойн цхьоагIо чIоагIъеча.

Мехка лаьттанцара гIулакхаш бовьонца лертIадахара эггара лоархIамегIара хIама да лаьттан законодательства лараш.

Лаьтта паччахьалкхен доладахье хилара конституционни принципага хьежжа къоастаду лаьттан законодательства. Лараша юрта боахаме а кхычахьа а лаьттах пайда эцара а лаьтта къоастадара а бокьоний дешац, лаьттан тIагIолла дувла къовсамаш, иштта лаьттах йола законаш толхаларах бехкте хиламе оа.

Лаьтта деррига а паччахьалкхен доаладахьа да. Цудухьа из лохкен аьен йиш яц, е арендах дала а бокъо яц.

Из йош къаьстта теркалде доагIаш да. Цкъа тха долча прокуратуре вера цхьа гражданин, времянка тIайоза лаьттан участок ийхьай аз, из участок ший хилара бокъо хьалладa еза прокуратуро, йоахар цо.

Юрта боахама лаьрхIа йола лаьтта пайда эцара колхозашта, совхозашта, кхьча организацешта, къаьст-къаьстача гражданашта дIалу паччахьалкхено. Лаьтта дIайийцачоа тIадож цунах лерттIа пайда эцара, цу тIа дIадийнар дика хьувкъалара, лаьтта леладара эггара дикагIа йола система юкъейоалахара декхараш.

Гражданашта кона лаьрхIа колхозий лаьтта къоастаду колхозий собранеи решенеи, хIаьта совхозийн паччахьалкхен кхьча организацейн лаьтта — совхоза директора, организаце кулгалхочун приказах, кхыдола лаьтта — райисполкома решенех.

Колхозе е совхозе хадданза болх беш боацача юрта бахача болхлошта, гIулакхерча наха, инвалидашта, пенсионерашта мукъадола колхоза е совхоза лаьтта къоастаду кона лаьрхIа. Лаьттан участок яларах из решени е приказ юрта совета исполкоме чIоагIъ я беш.

Лаьттан участках пайда эцаш волча саго из лаьтта кхычунга дIадала йиш яц цу шиние бахча бартах. Закона оттальча тайпара из кош къоастаду из лаьтта цунна дешача оаганезане.

Юртарча моттиге кона лаьрхIа лаьттан участкаш къоастаю хIанз долаш лоагIа законодательства маьххараш: совхозашка а юртбоахама кхьча предприятешка а хадданза болх бечa болхлоштей гIулакхерча наха — 0,30 гектарага кхаччалца, юрта бахача хьехархошта кооперацие болхлошта — 0,25 гектарага кхаччалца, юрта бахача кхьча специалисташта — 0,15 гектарага кхаччалца. Хий деххача лаьттах вай йийна участкаш ах бoарам балаш мара лац.

Колхозашка колхозхошта кона луш йола лаьттан участкаш юртбоахама артела Хьокхамерча Уставо маьххара. Юртбоахама артеал Хьокхамерча Устава 42 статья тIа аьннад, колхозхочун кона лаьрхIа 0,50 гектарага кхаччалца лаьтта ду, хIаьта хий деххача лаьттах — 0,20 гектар. Кхы ца хьегаш кхолаш хилкийтара лаьттан участкех пайда эца мукъадаш закона.

Лаьттах долча законодательства Лараш 50 статья тIа оттадьча ший лоIаме лаьтта дахьа нах СССР-ен союзни республикайн законодательствага хьежжа уголовни административни бехктокхаме оарба, дьина.

Ший лоIаме дIалийца лаьттан участкаш уж доадаьха йолхуьта юкхахвочийнг цунах пайда эцача хана лаьттанга дIадахар из дIадахьа хинначоа метта а па оттадеш.

Юртбоахама Хьокхамерча Устава 42 статья тIа аьннад, нагахьсанна кона деннача лаьттаа совгIа саго лаьтта кхы хьачулоаце, из колхоза хьалоаскхаргда, бокъо йоацаш цунах пайда эцача хана дь расходаш дIа а па луш.

РСФСР ЦК 199 статья тIа ший лоIаме лаьтта эцарах, чуэцарах, дехкарах - эцарах уголовни бехктокхаме оа. Из дарах 6 беттагара шерага кхаччалца балх байт е бIаь сомага кхаччалца гIод тох.

Ший лоIаме лаьтта дувлаш лаьттан участкаш е шерьеш лу лаьттан законодательство телхаду гIулакхаш эггара чIоагIагIа лаьрхад найцига.

1968 шера Сунженски района «Восход» яхача колхозе шуай лоIаме дIалаьца 3 гектар лаьтта дар. Наурски района Кирова цIерагIча колхозе пхьапшабохa деналама законах доацаш шишша дакъа лаьтта леладаь моттигаш гучаьннай.

Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама министерство тешача мозй лоIаме лаьтташ дIалийна дукха моттигаш гучаьннай Шалеи Надыреи районашка.

Кхьаннадолча боахаманкa шоай лоIаме лаьтта дIалаца йиш хулийт цига лаьттан учет ца лелаш бахьан долаш. Ведена района цхьайолча колхозашка кона деннача лаьттан участкай учет тоеца бийта-а. Цу районе Ленин цIерагIча колхозе 1968—1969 шерашка колхозхошта ейна лаьттан участкаш шнурови книжка тIа дIагIайхьадар.

Урус-Мартана «Герой» яхача колхоза шнуровой книжка тIара кона деннача лаьттан дуккхача участкай боарамаш а дIаяздаь нахаьлаза лапал. Иштта хIана гучаьннад Нохчий-Юрта районна цхьайолча колхозашка а.

Лаьттан законодательства Лараш оттадьй лаьттах юрта боахаме пайда эцара онбезам беш. Промышленни предприятеш, нах чубохка цIенош хьалдара, вьъташ дахкара, юрта боахамна дукхадеана доацача кхьча гIулакхашта тел юрта боахама лаьрхIа доаца е юрта боахама пайдаца доаца лаьттанаш. Цу гIулакхашта лаьрхIа колхозашкареи совхозашкареи лаьтта доахах кхы дика хьайпа ... кхоалц лаьрхIа дахьача.

Юрта боахамa лоIача гIулакхашта хий декха, оала, сомаш конаш ... лаьтта къоастаду йиш къаьстта моттиг оттача. хIара моттача моттигах РСФСР Министрий Совето сецам а беш.

Колхозашта пайда ийбеча лаьттах участкаш къоастае йиш я колхоза члений юкъера собрани е уполномоченний собрани резза а йоацаш.

Паччахьалкхен е общественни гIулакхашта лаьтта къоастадеча хана цунах пайда эцаш хинначун бокъо а шийна хиина зе меттаоттадайта. Бакъда цхьацайолча районашка хIанз а законаш телхаду лаьтта къоастадеча хана. Масала, Нохчий-Юрта, Шелковски районашка шар исполкомашта решенаш яьй колхозхой юкъейча собрани бахтаца а доацаш колхозий лаьтташ кхычахьа дIакъоастаде мунда лун.

Лаьттана тIагIолла дувла къовсамаш къоастадеергдолаш къаьстта раздел я лаьттах долча законодательства Лараш тIа.

Лаьттах долча законодательства Лараш 49 статьях колхозашта, совхозашта, лаьттах пайда эцача кхычарна, къаьст-къаьстача гражданашта юкъера лаьттах хьакъехьа дувла къовсамаш къоастаду союзни автономни республикай Министрий Советаша, депутатий городской, районни, юрта, поселка Советаша. ХIаьта цхьан колхоза лаьттах пайда эцаш болча нахи юкъера къовсамаш къоастаду халкъа судаш.

СССР-ен союзни республикай лаьттах долча законодательства Лараш тIадидир лаьттах дола советски законодательство дегIадоладара баьккха йоккха гIо я ба. Лаьттах долча законодательства Лараш законах чIоагIъяду социалистически общественни лаьттан хьакъехьара гIулакхаш. ДIадо уж дегIадоладара доккха гIо а дергда.

А. ШОР.
Нохч - ГIалгIай АССР прокуроре накъостаIчочун гIочо.

Воронежски область Нижнедевицки районерчa «Дружба» яхача юртбоахама артеле дика хIаштIехьадаьккхад кхашка къахьегаш болча колхозхошта гIулакх дента. ГIовраоIа механизаторашта чам боле ваа кIама кхухь. Нижнедевицки бахача наха бытови гIулакх дета комбината болхлоша делкъьийна салоIача хана царгара заказаш дIаийду, цар йиъ дIамаш хьайна хьалу.

СУРТА ТIА: «Дружба» яхача юртбоахама артела нахацца Нижнедевицки района дIа-хьа лела водай втельс.

В. Кожевникова сурт.
ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
3-гIа агI. 18 сентябрь, 1969 шу.

ЙОВРГЬЯЦ ВАХАРА СЕРДАЛ

Цlаrlа мо хуа хьекха цlенхаь ков, йоккха юкъ чуерзаяь латташ дукхха а дакха гlандаш, дlахо лаар наха lохоьша ехха соьа ардакхаш. Массанахьа нах: lохайша а уралатташ а, пандара оаз, фатa, гlоарий теташ, шерра го тувсаш тайжна лелаш йоlи эlамига саги, цкъаза шишша й кхоккха а. Массанахьа сакъердаш, массаве бlаргашца сердал, дега гlозале. Цу тайпара хозä а гlоза а денош бlаргадайнад сона саг йоалаьча коа. «Эlамига волча хена хиналча хlамах цхьацадар ниткъа дага доагlа сона» оал. Иштта из а оалаш шаьрра дагадоагlа ала йиш я са, саг йоалаьча коа латта довзар, сакъердаш. Кхыметтел са ваьча юрта хьан кол иа хиннад ала а йиш я. Хlана аьлча хиннаш ца деш. Муха по дуьш дукьал латт из сурт. Тlаккха сона е из ди иштта дагалатташ халча шей вахар чухь на хиннача из мел къаьга, мел хоза дагалатт-м дуэцо эшаш а дац. Цулухьа йоал дукхача вторашa ук тlехххьарча хьна газета тlа кепаттача шоай статьяш гlа: «Эсарa дезагlа дола, гlоагlа дола ди да, саг йоагlар, из сакъердаме а хоза а хьан дезаl» Малла уж хариберrберr Хlана хила леза такапара я ткъаь атт-шоатка шу хьалха хинначул баьдегlа, нйочагlа?

Сона лагадоагlа лоазареш а сакъердамаш а цlаьхха сайна. Фашистски Германеца дукьал гlом болабенна ха яр из. Шортта гlартата довцаш саг цlе а йоалайнйа, хьоалиагlа а дийн. корла баха хайшпрашта ловцаш а дакхе lухевшар нах. «Зама яц, оалар, зачанга хьежжа хила дела хlамаь. Иштта хьадоланелар уж ша дош. Тlема шерашка а тlом сецачуя тlехьаrlарча халача шерашка а уж ши дош а аьле, шоашка дика дена ди шорттига дlадерзадора наха. Цу шин дешо дlатохкар яч хиина кховчам а. ца ниййсенин гlулакх п. Хьаьшаше а, ук замах тоъаргдолаш а сом тlех а гlулакх хиниад, аьле бехкаве боахар фусам-даьй.

Тlаккха хlана? Хlана дерзаду из ди иштта сатийна, миска, вешта аьлча, баьде а гlайгlане а дlа?

Цу халача шерашка дlаlамарах дий-хьогl аьле хеталу. Цхьадолча даькъе-м иштта хила а мег из. Бакъда, кхи тайпа а да укхаза бахьан. Саг йоагlача коара дола леррига а боккхийча наьха бе дода. Цар цкъа-дале кагийча наьха мо сакъерда а дог хагlац. гlар-тата

доцаш сихха дlалийрзача йикъаlа а хет. Иа иштта хула а хуа. Хьаьша, коа кхаьчав а аладаь, ходавийа цlаrlа чу а ваьнна, хlама дая хоаву. Иштта цlагlаш хьатlакйбеш, вожаш ванхьабоахаш да сайранга дода, цига дlехад деррига.

Тамаш йоа тlаккха гlалгlай саг енача метте таьеста сайна сагота а гlайгlане а я аьлча? Хlаьта цо оалареш керттерча дакъе кагий нах а бе. Тlаккха уж шоаш хlана гlорташ деррига ца дола а, доа-

транзистор йоалаш, городе а, юрта а. Саг йоагlача коа из бе йоалийн иай корорган. Магнитофона лента тlа дlаязъяь шортта ашарaш хул — наана юкъе вайнаьха халхараш а. Нагахь сана лакха пандар беце, дlакхестийта магнитофон.

Алхха боккхий нах бий-хьоrl укхаза бехке? Вайнаьха lаьдала гlа хулайтарда вай ер оал цхьаболчар. Вайнаьха lаьдалагlа... Цlаккха хиннадац вайнаьха lаьдалагlа дика деначу кра са ца къер-

Дlаяхача замах юхедисаца воча гlулакхашца—лира къовсам

лах цхьа дакъа мукъагlа шоай бе доцлаé? Уж хlана хул шоай хаьа шоаш иштта саг енача метте са мишта къийрдаа дувцеш бегlача боккхийча наха йисте а этте гlайгlане бlарахьежаш? Хилийта доал боккхийча наьха бе, бакъда, сакъердар, пандар лакхар, халха ваlара бокъо хьехе сай шаргара кагийча наха.

Кагий нах из ца а деш, беци боккхийча наха дlагlа а бахийте lа. Цхьабараша, пхьанахьа бlаргкъайла а бавле къаракъ мол. Цо сатедац е тедерг а дац. Къорваь а ца молаш сакъийрдад вай цаьпа. Цхьаболча кагийча наха къаракъ е менна дьай буша шоаш lохайшача царех аьлла из оамал хьоахайоре бакъахьа чр. Хlаьта боккхийча наха шоаш ловзара, пандара, сакъердама дукьалбоалача хана уттаду бахьан малар хул, кхы дакхха шоай бехьан довцаддь. Хlаьта ловзар, сакъердам латтача коа малар а кlезигагlа хургда, молачо а сагатлийа мол из нагахь сайна велча эlаши деза хабараш а дуьэаргдац, хlана аьлча тlахаш пандара ашарашкахьа, халхаргахьа хургья. Цул совгlа, къаракъ менна вока а веха шайгара гlалат хьан поалийтаргда юрт вlашагlкхийтта сакъердам эттача! Боккхий нах бехке а баьlийча боалаш бац кагий нах. Цхьа масал доладергда аз. Саг йоагlача метте замелха йига машина оттаю кагийча наха. Бакъда цхьаннова а дегадоалед шега пандар бокъа. Из локхаш вола саг йига, кхалсаг але а мlаlасаг веле а. Хlана хийла эlамига саг го йиш а бе магнитофон е

дац. Нагахьа санна дукха за воацаш во дена, дег тlара гlайгlен бален дlадаланза хила ше ма дий. Вайнаьха lаьдалагlа дац, дика lаьдалагlа, мурдий lаьдала гlа да из. Сона хеташ, саг енача метте ловзар ца дар, са ца къердар дa лелабераште, мурдашта цхьа вознии дlеилар да. Хlаьта иеl дlаелча ахьаькха а, цхьакха а дlавккха гlорт. Из вайна гу Аьлте-Юрта кашамашке вlашагl в кхийтта цар кхайкадаьча «законашка» ладийгlача.

Цу «законех» дукха дийцад газета тlа, хийлане шийна хетар аьнад. «Сердало» газета тlа иштта чlоагlа пхьакхиь дош дийцадац. Цо хьахьокх наха из бе-башха доацаш ца хилар.

Цхьабакъда алха дувнарах лайда хургбац. Дувцаш мо царна дукьалвала кица денаье хила деза. Нийсъенпай моттигаш саг веннача боагlа кхалнах юхалехха-бе нена вокхха саг коа нийаргарв дlе а ваьнкха кована нас лова ший бе делла а, урдино оттабаь иах боабаьь а. Иштта хьы а. Дlвуйла йича тамашайна тlема да саг веннача метте кхалнах ма боагlайе кхалга. Мала из хьатlашаргдар? Дуне кхелдача дена саг веннача цlагlа кхалнах белхаш хиннад. Саг йоагlача метте пандар — ловзар доацаш ма, саг веннача нах ца белхийта гlертала да из? Деррига дика а мо а цхьатарра хиийта гlертьыга да из? Дуне мел латтача хана дега хьадесагlаш доца из адамий lаргад дlадакхха яз кховчаргбац цхьенне а.

Из дlадаьхна ца а гlерташ кхыдараш, наха сайна сое даьлина, вай замаца воагlаш доала lаьдалаш дlадаха хьажи безар Аьлте-Юрта вlашагlкхийтта кхинараш, нагахь сайна халкь бахьан гlайгlа кер чу йолаш шоаш хьуэе. Саг вийначоь, саг йоалачоа, кхалсацах урдув дaькхачов кхайкае езар яр. Цига кашамашка оттавай законаш тохкадергдолчоа шоаш кхайкаль вай. Уж да наха сайна совальнараш, вай сийрдача кхоанеrга бодача новкъа дукьалемаш ераш.

Хlаьта цар уж зуламе гlулакхаш чlоагlдар лецай шийача сагах, маарe йоача кхалсагах хоаддабаь иах оттабача? Цхьанна а къамаи доацаш дола lаьдал!

«Вайнаьха lаьдалагlа»... яхаргда цхьабараша цу lаьдалех. Вайнаьха lаьдал-м хинадац наха юкъера гlулакхаш ахчанца дехадеш. Цхьан хана саг енача коа боккха шьорбаь вийсбаь кхертlо хьоа хиннаб. Цу хана, вайнах гlалашка бахача хана, из эгара доккхагlа вола совгlат доархlаш хиннад. Кхера эш гlала йоттача, е ххы йоза гlоашо еш. Цудухьа зерда наха хоаш волчоа эгара чlоагlагlа эшашдар дуц хиннад таргарча саго. Хlана е дала мегацой керда баха тоомаш бараита цар вахара дукхагlа эшар? Хlава аьнвад Аьлте-Юрта тийначо схоле ахча мараз ма ле? Хьанна эш из lаьдал? Иштта из эшаш да цу сходе кхайкадаь кхыдараш а. Иштта дlаалараха, кхайкарах, лайда хургбац. Дlаоала мо кхоьчайде а деза. Лакхе хьийача бесса, таьзета боагlа кхалнах юха ца берзабойта кэика дай мо, хьалха вала деза ший дах е веший ихьена ахча эшаш хуаl. маьре йоачча йишех урдув доаккхаш хулe. Советски школо хьехам беннача эlамигата саго шийна бlарге а гуш деш дола уж гlулакхаш иштта лов? Газета статья тlа, собрате е кхычахьа дlаалиа а ка lеш боксьонца вlадухьалвала ниа-дезал хила деза талдеинчоа, ца эшачоа. Из масал шолашара сойта деза комсомольцаша кагийча наха, мехкараша. Цхьаннегара хьайолаяла еза юхьиг (из юхьиг йолаядара хьежаш ва хийла) тlаккха дlадереда наха lоттакъам беш, зулам мера вайда-доает хьа ца боалеш юкъе доза lаьдалаш. Тlаккха хургда саг енача коа ловзар е сакъердам е, сийрдагlе хургда вай вахар а.

А. БОКОВ, писатель.

Вlаштта кхаь дийнахь хилар е. Грозне «Урожай» общества легкоатлетий лично - командии мехьеш. 25 командаша хьаь бlаьгарта спортсмен вар.

Хьалхара кхааш дlайоалайр 100 метр байддача кхалнаха. Цига хьалхара моттиг яьккхар 100 метр 12,4 секундах еддача Дагестанерча Дейнего Еленас. Мlаlача наха юкъе хьалхара моттиг яьккхар Калининск областерча Евсеев Вячеслава (10,8 секунд).

Цу дийнахьа эртелаша чlоагlа сакъердам а хулаш тlайнцар диск кхуссии кхалнаха юкъе хиика яхьаш. Кхалнаха юкъе диск кхуссача Ерригсовнии яхьашка хьалхара моттиг яьккхар Краснодарски краерча Турутова Людмилас (38 метри 62 сантиметри).

Мlаlача наха юкъе 10000 метр боалача хинлача яхьашка теппине хьалхара моттиг яьккхар Московски областерча Селезнев Василе — 31 минути 08,2 секунди. Хlаьта грозненски спортсмена Колесников Николая Нохч-Гlалгlай республика керда рекорд оттайр — 32 минути 42 секунди. Дикка хьоккам баьккхер хlоахашка 7 метри 41 сантиметри кхоссавелача Николай Кузнецова. хlаьта кхалнаха юкъе хьалхара моттиг яьккхар Московски областерча Павлова Еленас.

80 совгlа спортсмен хилар 1500 йолча дистанце яхьашка дакъа лоацаш. Цу къовсамашка котало яьккхар Московски областерча В. Селезнова (55,6 секунда). Дуьлленаяь а йолаш 300 метр йолча дистанце котало А. Шилкова яьккхар (9 минути 13,2 секунди).

Пятиборье тlехьарча видах кхьаш мааламца белгалвалнзар хьалхе йоаккхаргьяр. Бакъда, тlеххьара вид хиначул тlехьагlа белгалъьяьлар чемпионка — Кемеровски областера Н. Каретник — 3780 очко. Десятиборцашта юкъе — М. Войко. (Смоленски область) — 8281 очко. Командни приз Московски областерча команда яьккхар, шоллагlа моттиг — Краснодарски края команда, кхоалагlа — Кемеровски областа спортсменаша. Вай команда нйслагlа «моттиг яьккхар».

Сурта тlа: 100 метр дистанцегlа боадача кхалнахьа финиша старт.

О. Сморкалова сурт.

РАССРОЧКАГlА Ю ПОДПИСКА

Из собрани шай тайпара ярх «Чечингушводстрой» ПМК-6 1970 шера газеташта подписка ярах дола дош лар дувцаш хиннар. Собрание къамаьлаш дьрхаша дувцар, 5 а кхи дукхагlа а издании язъйтаргйолаш бар дукхха боллдой, цхьабакъда, цкъа луш деррига ахча дlадала торо ца хилараx из де вlаштlехьдалан, йоалар. «Хьадувла, подписка тlеддалла оага вlаштlехьдаккха вай», — предложени елар коммунистея ихьамс. Массанеша е ловзар из предложени. Хьалхагlа из иштта вlаштlехьдоаккхаргаа а дийца, цул тlехьагlа иьца решение тlа дlадийнар цу хьехамца доаrlар. Подписка чакхъяккхара бехктохкам хургбола нах хьашаье дlаьфхlар собрание мехкоша, участкашка, бригаданашка, экипажашка. Хlаpa коммунист дехарийла вьа ахьаккха хикъера ца воагlйтам вошаш болха боли беррига новкъостешка газеташ журналаш кулгаш издайта.

Хlана коммунистащ шоай гlулакх дlадолаевда. Массане а гlадбакх издайт цар газеташ журналаш. Цхьабарашца 5 а кхи-меттел 9 а издании язъйтар. Подписка эггара хьалха чакхъяьккхар коммунистащ Гулинии Александрен Полуянов Анатолей кулгалдеча экскаваторий экипажаша. Цу экипажаша ерриrа язъйтарар тайп-тайпара 44 экземпляр я. Юкъера лаьрдlача газетийн журналаш 4 экземпляр кхоач хlара экскаваторщика. Масала, экскаваторщика Краснокутский Владимира издайтад «Труд», «Грозненский рабочий» яха газеташ, «За рулем» яха журнал. Холонец Эдуарда — «Вокруг света», «Крестьянка» яха журналаш, «Сельская жизнь» яха газета, Бригадира Полуянова издерга «Крестьянка», «Техника молодежи», «Огонек», «Вокруг света» яха журналаш, «Строительная газета» яха газет. Массанел дукхагlа издайтад Пахомова — 6 издани.

В. ВАРОНИН.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллаз Грознен лоадамболиаш мордаш а йаш, йолчан а йоалаш, доттамаш хувцаш, аьгlо, гlаьхлаьа боврамга кхочаш мух а хьекхаш хила тарлу.

Фегара температура республике гlолла 23—28. Грозне 26—28 градус йlовхал йолаш хургья. 19-чеи 20-чен сентябре хувцалуш мордаш а йолаш, 19-ча сентябре гlаьдийнболча моттигашка доаж а кхаьаш, 20-ча сентябре кхь-чlоаье дагlа а деллац, цхьа бlарагlа боацаш. аьгlо, гlаьхльаре боргама мух а хьекхаш ха хила мег. Фегара температура буйса 8—13, дийнахь: 19-ча сентябре 23—28, 20-ча сентябре 17—22 градус йlовхал йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ, ГАЗЕТА ДЕШАРАШ!

ДlАДОЛАДЕННАД 1970 ШЕРА

„СЕРДАЛО"

ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу буззама еррига отделенешка а промышленноста, транспорта, гlишлошъеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча кепайоззуя доаржадеча «Союзпечатъ» общественни уполномоченнешка а гlолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАРА МАХ:

1 шера — 3 сом 12 кепаги;

6 бетта — 1 сом 56 кепаги;

3 бетта — 78 кепаг;

Диц ма делаш! 1970 шера «Сердало» газета хаиьакье яле.

Ладувгlа

РАДИО 18 сентябрь.

6.30 — «Юрта lуйре» (гlалгlай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Польшакова иллеш. 8.45 — Колхозаой съезда никъадолхаш (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къонк тlехье» (нохчий меттала). 16.20 — Юрта боахама къахьегамхошта дола концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — «Бовзам боена нах» яха радиоспектакль. 19.10 — «Тхацига студ» яха музыкальни передача. 20.00 — «Тамара» яха спектакль (гlалгlай меттала). 21.07 — «Празага бода никъ» яха Дунаевске оперетта.

РАДИО 19 сентябрь.

6.30 — «Юрта lуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Французски иллеш. 8.45 — «Къона тlехье» (гlалгlай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Ленина вахарах ашараш» яха передача (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — Нохчгlалгlай халкъа ашараш. 17.30 — «Ленински новкъа доьх вай» (эрсий меттала). 17.45 — Ленин ваь 100 шу дизарга. Грозне мехкаьттахошна баьчча волча бахийтараш (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактори зам.—3-39-11; бехктохкама секретара—3-34-38; партийни вахарел, культурин, промышленностен отделий—3-42-30; Юрта боахамен письмойн отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект. 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции. 7/84.

СФ05194 Заказ № 3995.

Доазол дехьара

А. А. Громыкос яь заявлени

Нью-Йорк, 16 сентябрь. (ТАСС). ООН Генеральни Ассамблея 24 сессе яхача кхача мехкашцарча гlулакхий министр А. А. Громыко керте латтача СССР делегаце чувнаш селхан сарраьха Нью-Йорке кхаьчар. Нью-Йоркски аэропорте укх тайпара заявлени йир А. А. Громыкос.

СССР делегаци ООН Генеральни Ассамблея 24 сессе еяй дунений Вlашагlкхийттача Къамий Организацешен хьалхашка латта. деррига халкъашта вагадеттарашa ма яххара хургйола лоархlаме проблемаш къоастие чlоагlа безам болаш лаьрхlан.

Советски Союзо ООН боккха лоархlам ба а баьб, хlана а бу массане машар хьалаэттабара дика инструмент из хиларех тара. Хургйола юбилей — цу деррига дунен организаце ткъаь ахк шу дизар — гаргахьлача халл цlаькха а белгалдекха безам бар са, цу йолаш хьайоагlача шерашка дунен халкъашта юкъера кхолхам кlаьдбира гlулакха, колониальни системa дlаиккхара, экспансе политика дукьала лоаттабеча къовсама пайдана хlамаш ООН хlеанга даь из хилар. Хlаьта а, машара кхерамален хилийтара тlадерзаьь цу заладий гlулакхашка ООН тхона хетаlох, шей царча еррига гороней хlана а пайда ийшаба... Машар чlоагlбе безаш дола керда Цулакхаш Вlашагlкхийттача Къамий Организаце чакхдехарга сатувсаш яз дахькъаш. Тха дlакхайкхе безам бар. ООН Генеральни Ассамблея дlадаьрча сессе решенеш духьал чу гlулакха тlеерзаь хургхьарах тхоаш дог гийша хилар.

Советски Союзах лаьий аьлча, из кlаьа ца дувцадерагlон къовсам лоатта а баьб, лоатта а берзбе дунен халкъашта юкъера кхолхам кlаьдбира, машар бахьан долаш.

АРГЕНТИНЕРА ДЕМОНСТРАЦЕШ

БУЭНОС - АЙРЕС. 16 сентябрь. (ТАСС). Тlа-тlа чlоагlлуш латтача аргентински къахьегамхой студенти къовсамаш дlаьдхийттаб студенташ. Улицашка манифестацеш йолча хана боабаь новкъостий дагабеха а шоай бокъонашца гражданских пaргlатонаши лорайра а къовсама кlира чаккдоакхаш ба уж. Массане юкъерча забастовка чулаьцай мехкара еррига университетии.

Улице тlа демонстраце йолча хана зийна студент Сантьяго Пампильоне дагабеха сарахьа болхлошта цхьана митинг йир городе Кордове 5 эзар студенто. Митинг чакхъяьннача тlехьагlа городе юкъе демонстраце йир цар. Дубинкашa бlаргех хьй ухийта газ чуйоалла гранаташи етташ демонстрантех летар полицейи. Вlаши кач а ухаш лийтар уж цу бийсанна сатассале. Демонстранташ полицейски участок хьаьнихьар, цу чура мебель ара а кхесса, цlи теха йоагайир из.

Город Розарийча студенташи болхлоши уйнашка баррикадеш а оттаьб, дукьале йоаш дубинкаш бlаргех хьй ухийта газ чуйоалла гранаташ етташ латташ хиннача полицейскешта. Массане сага човаш хьай.

Йоккхий студенчески демонстрацеш хилар городе Тукумане. Цига дакъа лоацаш хиннараша тlаьхьйхаро лийшараш мукъабахар доадамболаш къовсам лоаттабаба. Цар дlалехар нефедеда дlа а ваьккха, коммунистическа гlулакхаш леладара бехке а ваь йебаьта велла мехка цlи хеза волу профессор Альфредо Абреу мукъавоалийтийта.

Студентий демонстрацеш хилар Ла-Плате, Санта-Фе, кхыча городашка.

ТАТАЛ МАССАГlА ЙОЛА ПОЕЗД

ТОКИО. 16 сентябрь. (ТАСС). «Мэдан» яхача университета инженерни факультета lалмахоша селлаи тохкам баьб 1800 метр болаь никъ сахьата 2535 километрага кхоачача сухалца баь йолча экспериментальни «татал массагlа поезда». 110 сантиметр йlаьхен 5 сантиметр диаметра йола шаьра цилиндр санна я «поезд». Эксперимент яра мlаlая — татал поезда массагlа лелалургйолаш Токиоера Осаке юкъера никъ (515 км) 12 минута будургболаш йола поезд хьаьра практически тороеаш лахар.

Хоабиль яхача провинцерча социалистически къахьегама кагирхой школе дешаш бlаьш йиlигаш кlьшаш ба. Укхаза цар деша а деш, юртбоахама кооперативе диеза дергдоаца балхаш де а lомалу.

СУРТА ТlА: иштта йокъаю мешокаш хь изделеш. Дешархой продукция кийча йий хьожаш боахк.

В. Консовая сурт. ТАСС фотохроника.

СОВЕТСКИ КНИЖНИ ВЫСТАВКА БЕЛЬГЕ

БРЮССЕЛЬ. 16 сентябрь. (ТАСС). В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо яра пламаша дуэдена советски книжни выставка хьайийлай бельгийски городе Нюмере. Из вlашагlьеллий дукьал Советски Союзе кхыча социалистически мехкашкен арахийна книжкаш Бельге йохкаш хургйолча «Ди нова ланье» яха книжни фирмо.

Выставка бельгийцашта йоайт советски художественни, lилма, политически литература произведенеш. Къаьст-къаьста стендаш эрсийа французские меттала арахийнача В. И. Ленина произведенешта хетаь а. Стенлех цхьане тlа — В. И. Ленина доккха портрет.

Советски книжни выставка бельгийски общественносте уйна чlоагlагlа тlаэзай.

ГЕРЗ lОАДЕШ Я США

ВАШИНГТОН, 16 сентябрь. (ТАСС). Дlаьо а кlирзаь дебаташ еш я герза керда системаш кийчьяра, эгара хьалхарча аргlанна тlема-фегарча вlашта модернизаци яра Пентагона, 2 млрд. доллар хьожазелга дувцаш йолча законопроектаз дьаца. Малха тlема гlулакхашка дlадоххийта ахча дlахо алсамдахара планаша кlенхаштта оппозиции хьоаьй сенате. Дебаташ йолча хана сенатора Макговерв дlаухийта уж ахчаш дикка кlезигдара тlеерзаь поправка елар законопроектана.

Из поправка ше хул. Макговера белгалдаьккхар, тlема гlулакхашка дlаухийтача ахчанга дьалача США «дукхха миллиардаш долларийн тlеш я дунен тlарча моллагlча юкъе». Из ху, аьлар цо, США-на тьалхашка американаш чуlеча цlенонша, тоьаз кхачан продукташа, балхаца, транспорта lалашбара яра пробема латтача хана. Герз lоадар, белгаледаьккхар цо, — из lовжа, кхераме, пайдана боаца никъ ба.

ТОРМОЗАШ ТlА КОГ ТЕlАБУ КlАЙЧА ЦlЕНО

Вьетнамски конфликт хьалчача пхьаьнаша къостанрга хlеза дог доахкийта я. Американски эскар Къилбехьен Вьетнамера арадовлакхийта йиара ха йоацаш тlехьадаьвлийа Вlашагlкхийттача Штатий президента. США ах миллион хулача эскарара ткъаь пхиь эзар салте араваккха яь решени а цхьадолча даьккъе мара хтоачашьдий хетаргахьа, из вlалла кхоачашъергйоаш сонайй, «Вашингтон пост» яхача газета язду, керда президент тlеначача денешка хийнарел. вешта аьлча 1969 шера январе хиннарел 5 эзар саг кlезигагlа хургбаc Вьетнамера США салтий, яхаш.

Гlулакх мармарча наькъаьа къоастадалга яра а кlезигагlа дог доахача доацих Сайгона марионеточни правительстве хулача хьовцамаша. Къилбехьен Вьетнама «президент» оалаш волча инарала Тхиеу ший правительства премьер дlа а ваьккха, цу посте инарал Чоа Тхиен Кхием оттаваь. Марионеткай «стане хувцамаш хилар правительствана юкъе дикагlа вlаштlехьйоза элементаш яха тараурта ахаш. Сайгоне а довзал аракья а цхьабараша дувцача хана. Уж хабараш бакъхилайзар. Инарал Кхиен вовзаш ва тlом хlахо бара эгара чlоагlагlа тlехьа вола саг хилахах тарра.

США бахача наха дукха безаш боаьича тlема «деэскалаци» я дагa е Вашингтон яхаш шерра дlакхайкадьраш иштта чаккдоалаш да.

Азера «керда политика» «ше ма ярра» «ютало» хаийлехь хинна тlема къаьнара политика я. Малхбузен пресса деча хоамех. США президента кердача решенешта керттера вlиани йоо Сайгона марионеточни эскар дака доазаш йолча американски восщица.

Цхьадоала дакъа дига а салтий Америке вlабега гlортар официально дlахайка а дaь, «тlема вьетнамизаци» е, вешта аьлча США экспедиционни корпуса фуакцеш сайгонски «правительства» ший эскара дlаяла лохlаш дар. «Азиаташа азиаташта дукьал тlом бе оттабе безаш», яхаш хинна веннача Джон Фостер Даллеса дукха ха хьалха доиз латадаьллар дар из. Бакъда из кхоачашлудаланзар е Даллеса а, е цул гlулакх дlахо хьош бараштa а. Марионеточни эскараша дукха нах адар, цул инаралаш шоаш бохка кийча болаш хилар, сайгонски администраци мехка наха на дархlар — цу деррига а цхьана хьайицана «Эскар доадакхара» пропагандистски гlулакх оалангара доладыь. Провагандакшаа эвй патриотически вазаца тlамаш етташ ооргта марионеточни режим йохаш латтача хана.

Вьетнамски аванткха колдале чуеда Америка Вlашагlкхийттача Штаташ чеча чура хьеалара мел эшар долаш да. Шин делегаце — ДРВ-ен Къилбехьен Вьетнама Хаььа йолча революционни правительстван делегаце-позицеша конфликт дlавккхара хьыдда йолд кlайке-кийтью. Цу предложени чулоацаш керттерча шиа пунктa тlа баххьa мегаргба: интервенционисташ эскар аралаккхара Къилбехьен Вьетнама деррига халкъа ший проблемаш, ший кхоанара вахар эгара демократически хайсане халкъа лоlамца къоастале бокъо лара.

Кlайча Цlен тlеххьарча решене дизза жоп ду парижски переговораш вlаьиха чакь из йоалаш хlане дотт кхача хаттара, США тlема «промышленни» «комплекса» безам бац машар бе, цу бlехача тlемах шийна боалача lалаьмате боаххача пайдаш яла безам бац кул.

Б. ЛЕОНТЬЕВ, АПН комментатор.